

Najugaqarfigis- sallugu pitsaasoq

Pilersaarusionermi
periusissaq 2023

Siulequt

Pilersaarusiornermi periusissiaq 2023 tassaavoq kommunip sisamassaanik pilersaarusiornermut periusissiaa. Tassaavorlu kommunip illunik, aqqusinernik allanillu attaveqaasersuutiniq pilersaarusiornermi atortagaa. Sumi, qaqugu aamma qanoq illoqarfitta inuuffigiuminartuutillugu sanaartorfineqarnissaanut tunngasoq.

“Najugaqarfigissallugu pitsaasoq”, pilersaarusiornermi periusissiami uani aamma qulequtaavoq. Qulequtaq taanna kommunalbestyrelsip sumiiffiit tamarmik pitsaasumik inuuneqarnissamut tunngavileeqataanissaannik kissaateqarneranik ersersitsisuuvoq. Illoqarfivut kusanartuussapput, piujuartitsillutik, tikikkuminartuullutik, tamanut inissiaqartitsissapput peqatigitillugulu aningaasaqarnikkut annertusiartortitsinissamut inissiaqartitsissapput.

Periusissiaq anguniakkanik taakkuninnga angusaqarnissamut suliffeqarfimmut tamarmut sakkusaavoq pingaarutilik. Pilersaarusiornermi periusissiami ajornanngitsumik sunilluunniit eqqarsarsinnaavugut aamma SUMUT ingerlarusunnitsinnik tikkuussilluta. Alloriarnissaq tulliuuttoq tassaavoq anguniakkatta qanoq anguneqarnissaannut pilersaarusiornertalu iliuuseqarnissarput.

Pilersaarusiornermut periusissiaq una siulliuvoq FN-ip atortagai atorlugit siuaratitsinnik uuttuinitinnut. FN-ip nunarsuarmut anguniagai 11-t, illoqarfinnik sumiiffinnilu inuiaqatigiinnik piujuartitsisunut tunngasut soorunami qitiupput kisianni uagut pilersaarusiortarnerput aamma nunarsuarmi anguniakkanut allanut sunnuteqartarpoq, soorlu peqqissuseq atugarissaarnerlu, suliffiit pitsaasut aningaasaqarnikkullu annertusaaneq, ilinniakkat pitsaassusillit aamma arnat angutillu akornanni naligiissitaanermut tunngasut. Periusissiap anguniakkat taakku pilersaarusiornermi aalajangiinerni tamani ilaatinneqartarnissaannik eqqaasittassavaatigut

Pilersaarusiornermut periusissiaq timalimmik ineriartortitsinermi ataqatigiissaarisuuvoq, kisianni kommunip suliassa qarfiini allani ineriartortitsinermut ilaalluni. Ataatsimut isiginnittuunissarput pingaaruteqarpoq, suliassa qarfiit aamma illoqarfiit assigiinngitsut aqqusaarlugit suleqatigiiffiusussaq aamma sumiiffinni innuttaasut inuiaqatigiillu aalajangiiffineqartussat suleqatigalugit ingerlanneqartussaq. Tamatta Sermersuup inuuffigiuminartuujarnissaa qulakkiissavarput.

Avaaraq Olsen
Borgmesteri

*Kangerlummi angalaarnerit
Foto - Vilhelm Lynge Hard*

PILERSAARUSIORNERMI PERIUSISSAQ 2023

Kommuneqarfik Sermersuumit 2022-mi suliarineqarpoq

Najoqqutassaliortoq: Illoqarfimmik inerisaanermut
immikkoortortaqarfik

Titartagartat: Malou Media

Siammarterneqarnissaanut tunngatillugu
saaffiginniffissaq:

Email: plan@sermersooq.gl

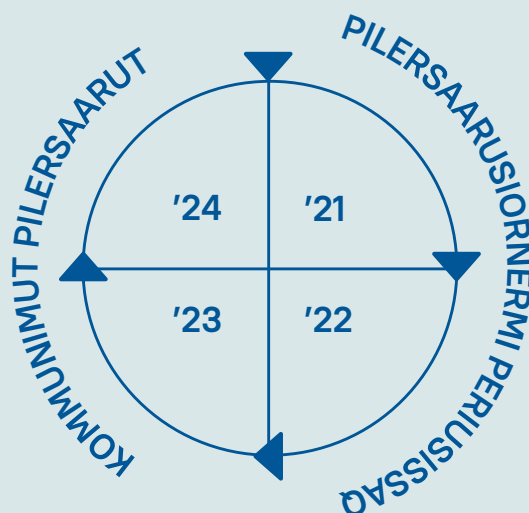
Imarisai

Siulequt	2
Pilersaarusionermi periusissaq 2023	6
Nunarsuarmi anguniakkat	7
Kommuneqarfik Sermersuup Ineriartornera	9
Sermersooq – Najugaqarfigissallugu	12
Pitsaasoq	
Pingaarnertut Naleqartitat	15
Toqqissimalersitsisarpugut	16
Suariartornermik pilersitsisuvugut	19
Mingutsitsinnginnerusumik ataatsimoorussineq	20
Sammisat	23
Pingaarititaq 1 - Tamanut inissiat pitsaasut	24
Pingaarititaq 2 - Meeraaneq inuusuttuunerlu pitsaasoq	30
Pingaarititaq 3 - Sullivimmi avatangiisit pitsaasut	36
Pingaarititaq 4 - Sunngiffimmi inuuneq pitsaasoq	43
Pingaarititaq 5 - Attaveqaatit pitsaasut	48
Pingaarititaq 6 - Ataatsimoornerit pitsaasut	54
Kukkunersiusut	60
Aalajangiinerat	61

Pilersaarusernermi perusissaq 2023

Kommuneqarfik Sermersuup pisussaaffigaa, ukiut sisamakkaarlugit pilersaarusernermi perusissaliussalluni.

Perusissaq politikikkut suleqatigiinnissamik isumaqatigiisummi siunnerfinnik anguniakkanillu ilusileeqataavoq, kommunimullu pilersaarummi qitiutinneqareersunut atassuseeqataalluni.

Takussutissiaq 01 - Pilersaarutitut qaammatisiutit / Kommunimut pilersaarut aamma pilersaarutitut perusissiaq.

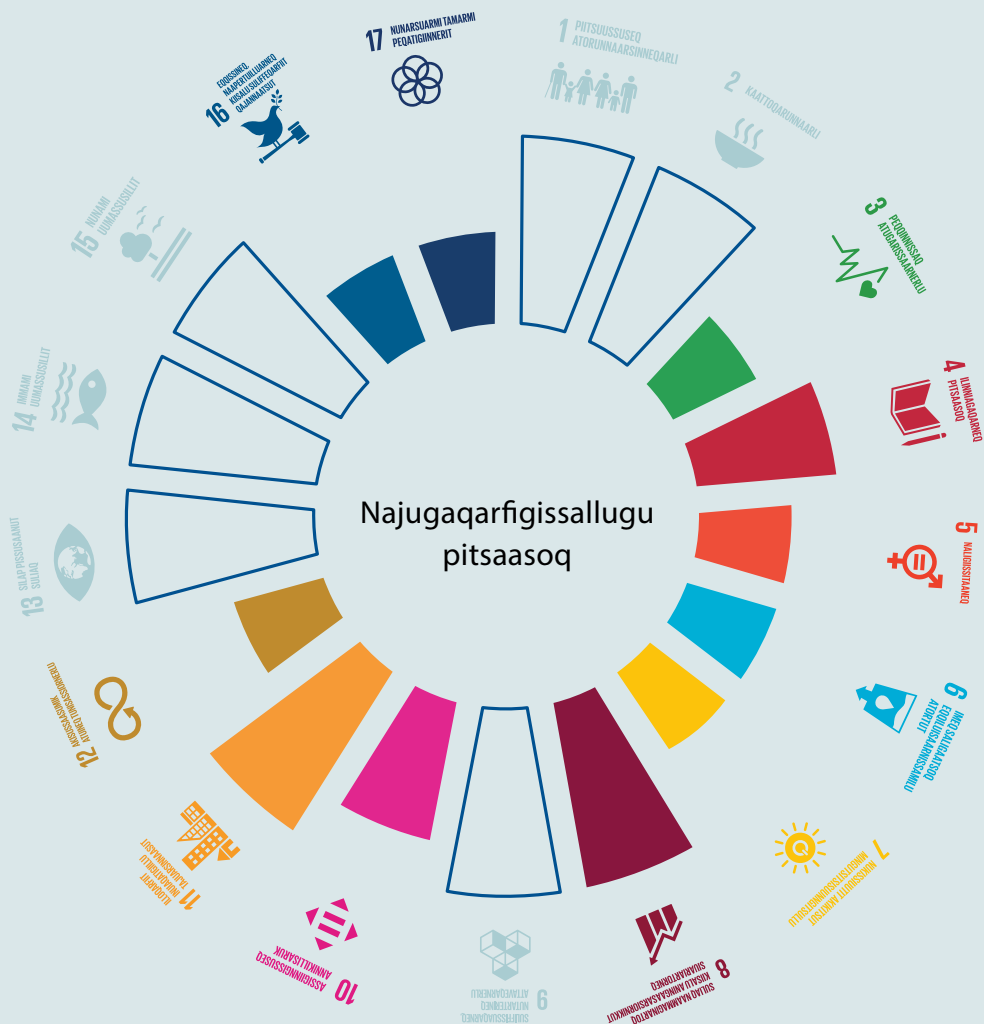
Pilersaarusernermi perusissiami siunertarineqarpoq:

- qinigaaffiup aallartinnerani kommunip pilersaaruserneqarneranik nalilersuinissaq aalajangiinissarlu aamma
- kommunalbestyrelsip pilersaarusernermi tunngaviumik (kommunimut pilersaarut) nutarterinissamik akuttunngitsumik sukumiisumik nalilersuisarnissaanik qulakkeerinninnissaq.

Innersuussut

Matumani pilersaarusernermut perusissiami Kommunalbestyrelsip kommunimut pilersaarutit ilaa nutarterneqarnissaa akuersissutigaa. Pilersaarusernermi perusissiami takorluukkat, pingaarnertut naleqartitat suliasaqarfiillu qitiutinneqartut tassunga tunngaviliisuussapput. Kommunip pilersaaruserneqarnissaa pilersaarusernermut perusissiamut tapiliullugu soorunami ingerlanneqassaaq kingusinnerpaamik piffissap qinigaaffiup naanerani akuerineqassalluni.

Nunarsuarmi anguniakkat

Takussutissiaq 02 - FN'p nunarsuarmut anguniagai Pilersaarutitut periusissiaq 2023-mut anguniakkani pingaarnertut atorpeqarnerat.

Siunissami Pilersaarusionermut Periusissiaq 2023-mi tunngaviit attanneqarsinnaasut pingasuusut; *isumaginninnikkut, aningaasatigut avatangiisitigullu isiginninnerit qulakkeerniarlugit sulissutigissavagut.* Taamaattumik Pilersaarusionermut periusissiaq 2023 tigussaasunik pilersaarusionerup saniatigut, ineriartortitsinermi ataatsimut isiginnittumik takorluugaqarneq ilanngunneqassaaq.

Pilersaarusionermut periusissiami nungusaataangitsumik ineriartortitsineq pingaarnertut anguniagaavoq, nunarsuarmilu

anguniakkat aqqissuussaasumik uuttuutitut atorlugit suliassavut aallartissavagut. Tamanna sumiiffiit pitsanngorsagassat iserfiginerunissaannut nukissanillu pisariaqartunik katersinissamut periarfissaqartitsivoq.

Matumani pilersaarummut tapiliussap akuerineqarnerani, Piujuartitsilluni ineriartorneq pillugu Nunarsuarmi Anguniakkat atorunnaarsinneqarput.

Kikkunut tamanut sammisassaqtitsineq, Tasiilaq

Kommuneqarfik Sermersuup Ineriartornera

Kommuneqarfik Sermersooq 531.900 m²-nik angissuseqarnermigut nunarsuarmi kommunit annersaraat inuillu 24.333-t najugaqarfigaat.

Piffissami 2018-2023-mi nuna tamakkerlugu isigalugu innuttaasut 40,5%-imiit (2018) 42,7%-imut (2023) qaffassimavoq. Pingaartumik Nuummi innuttaasut amerliartupiloorput, piffissami tassani 11%-imik amerlisimallutik. Piffissami tassani sumiiffinni Tasiilami Paamiunilu inuit allamut nuuttarnerat maluginiarneqarpoq. Kommune tamaat isigalugu innuttaasut amerleriaataat 6%-ngajaapput. Nuna tamakkerlugu piffissami tassani agguaqatigiissitsinermi 1,2%-imik amerleriarsimapput.

Inuit siumoortumik naatsorsorneqarnerat

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup naatsorsorpa Kommuneqarfik Sermersuumi innuttaasut ikileriassasut, 2030-mi kommune tamaat ataatsimut isigalugu innuttaasut 22.523-ussasut.

Kommunalbestyrelsili Illoqarfiit Pingaarnersaat pillugu Periusissiornikkut Nuummi innuttaasut 2030-mi 30.000-inut qaninnerulernissaannut piareersarniarluni aalajangersimavoq.

Illoqarfik anguniakkatut atortunik inuusuttunik ilinniagaqalerlaanik ilaqutariinnillu orniginarnerulersitsisussanik neqerooruteqassaaq. Tassani pineqarput suliffissat, paaqqinnittarfissat, neqeroorutit kulturimut tunngasut inissiallu ullutsinnut tulluuttut.

Sermersooq

Kalaallit Nunaanni innuttaasut tamakkerlugit

2018	2023
40,5%	42,7%

Nuuk Innuttaasut

2018	2023
17.796	19.783

↑ 11%

Nuuk eqqaalu Innuttaasut

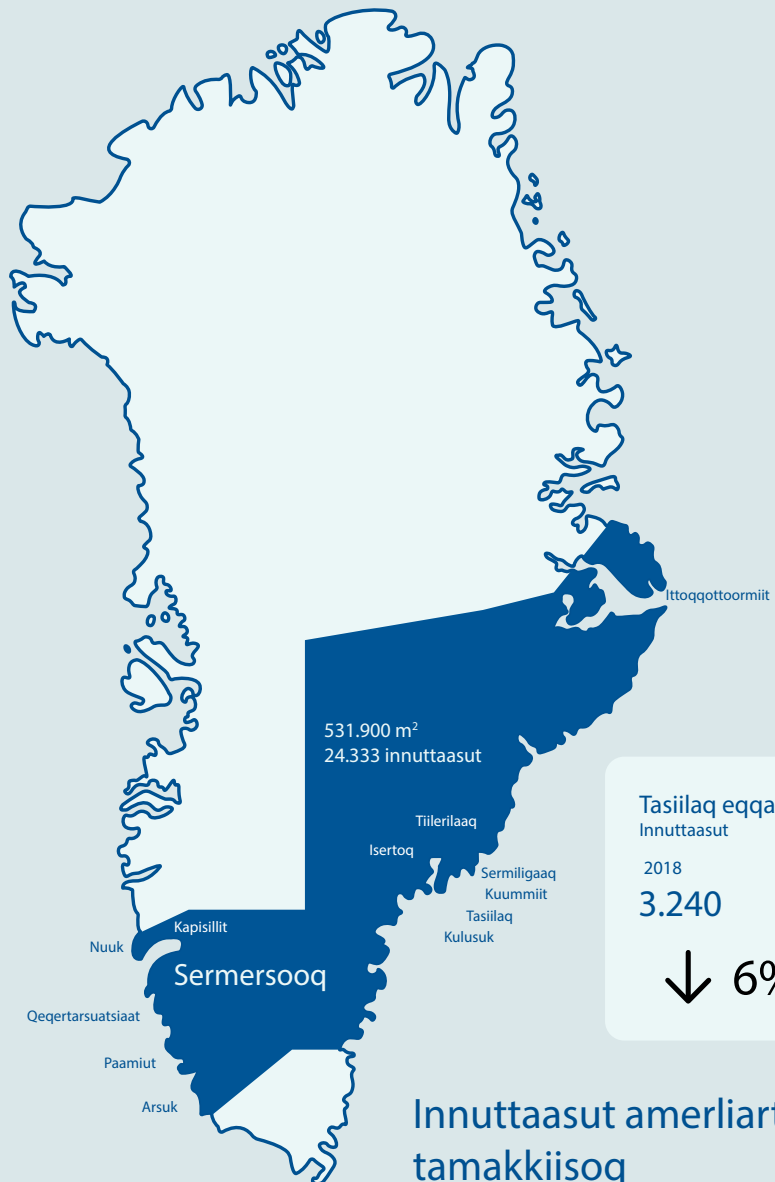
2018	2023
18.060	20.007

↑ 10,7%

Paamiut eqqaalu Innuttaasut

2018	2023
1.433	1.286

↓ 10%

Tasilaq eqqaalu Innuttaasut

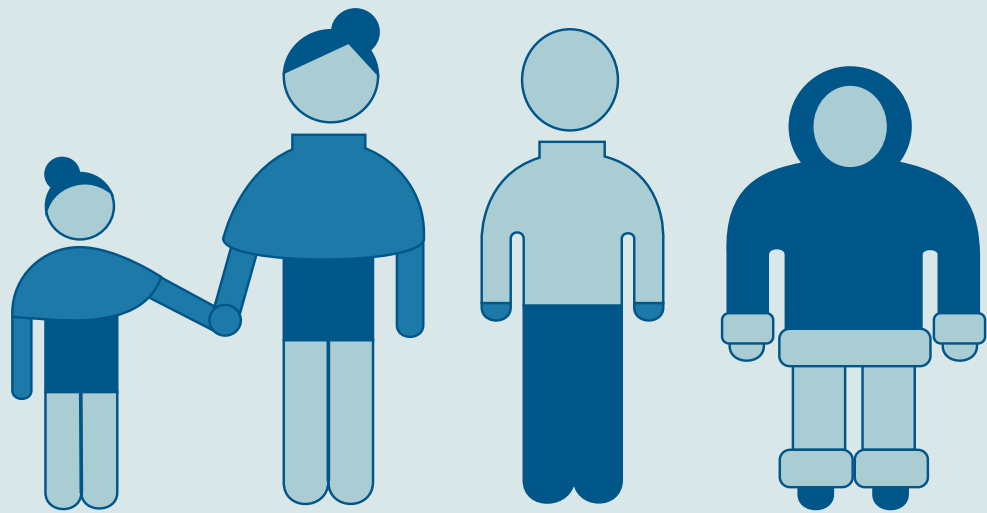
2018	2023
3.240	3.039

↓ 6%

Innuttaasut amerliartornerat
tamakkiisoq

↑ 6%

Takussutissiaq 03 - Kommuneqarfik Sermersooq, kisitsisinnngorlugu.

0-17 ukioq

18-29 ukioq

30-64 ukioq

65-99 ukioq

Nuuk
eqqaalu

22,64%

18,10%

52,43%

6,83%

Tasiilaq
eqqaalu

31,50%

19,36%

42,42%

6,73%

Paamiut
eqqaalu

22,86%

16,83%

44,25%

16,06%

Takussutissiaq 04 - Nunap assinga malillugu Tasiilami 0-17nik ukiullit, Nuummi Paamiunilu innuttaasut katikkaanni agguaqatigiisillugu 10%-imit amerlanerupput. Nuuk qiviraanni innuttaasut 30-64-inut ukiullit taamatut inissisimapput. Paamiuni 65 sinnerlugit ukiullit 10%-ingajammik amerlanerupput, nunap assingani illoqarfiit sinneri marluk sanilliukkaanni.

Sermersooq – najugaqarfigissallugu pitsaasoq

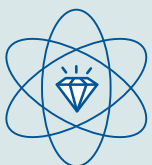

Takorluugaq

Kommuneqarfik Sermersooq najugaqarfittut toqqissisimanartuussaaq!

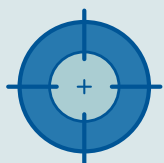
Innuttaasut amerliartornerat apeqqutaatinnagu Sermersuumi inoqarfiit piffissamut malinnaassapput innuttaasunullu ataasiakkaanut inuunerminni inissisimanerat apeqqutaatinnagu pitsaasumik inuuneqarsinnaanerannut sinaakkusiissallutik.

Najugaqarfimmi pitsaasumi pineqarput init (inissiat pitsaasut avatangiisillu toqqissisimanartut), pitsaasunik sammisassaqaarnissamut periarfissaqartoqarluni (suliffiit, atuarfiit, sunngiffimmi sammisassat pitsaasut il.il.), siunissamullu takunnissinnaassasut, taamaalillutik siunissami pitsaasumik najugassaqaassallutik (avatangiisinik mingutitsinngitsumik ineriartorfiusumillu).

Naleqartitat pingaarnertit

Suliassaqaarfittut pingaartinneqartuni ataasiakkaani politikikkut anguniakkat aamma suliniutit ilanngunneqarsimassapput. Suliniutigineqartut uuttorneqarsinnaassapput, siunissami aalajangiiffigisassani politikikkut allaffissornikkullu pitsaanerumik tunngavissaqaarnissamut tapertaasinnaaqullugit.

Suliassaqaarfiit qitiutinneqartut

Takorluukkat suliassaqaarfiit qitiutinneqartut arfinillit aqqutigalugit piviusunnngortinneqassaaq. Suliassaqaarfinni qitiutinneqartuni tamani nunarsuaq tamakkerlugu anguniakkat ilaatinneqassapput, kommunimi anguniakkanut naleqqiissallutik aammalu ataatsimoorussamik oqaaseqaarnermut siuarsaassallutik. Taamaalilluta tamarmik ineriartornermut pitsaasumut piujuartitsisuusumullu peqataanissaannut ajornannginnerusaaq peqatigitillugu anguniakkagut angusinnaanerlugit nalunaarsorsinnaalissavarput.

Iliuutsit

Suliniuteqaarfissatut pingaartinneqartut pilersaarusionneqassapput, missingersuusiorlugit, suliniutinngorlugit il.il., pilersaarusionermilu tassani takorluugaq **piviusunnngortinneqassaaq**. Pilersaarusionermi kikkut tamarmik ineriartornermut pitsaasumut piujuartitsisuusumullu peqataanissaat ajornannginnerulersissavarput.

Takorluugaq

Ukiuni 12-ini tulluttuni
Sermersuumut takorluugarput

Inuuffigissallugu Pitsaasoq

Naleqartitat Pingaarnert

Pingaartitavut inooqataanermik,
aningaasaqarnermik aamma
avatangiisimut isiginnittaasit-
sinnik tunngaveqarput

Toqqissimaler-
sitsisarpugut

Suariartornermik
pilertsisisuuvugut

Mingutsitsinn-
ginnerusumik
ataatsimoorus-
sineq

Suliassa qarfiit Qitiutinneqartut

Takorluugarput anguniarlugu
suliassa qarfiit pingaamersior-
pavut

Tamanut inissiat
pitsaasut

Meeqat inuusuttullu
inuuneq pitsaasoq

Sulinermi
inuunerissuuneq

Sunnigiffimmi
inuuneq pitsaasoq

Attaveqaatit
pitsaasut

Ataatsimoornerit
pitsaasut

Iliuutsit

Pilersaarusiornitsigut
iliuutsitsigullu periusissior-
pugut taakkulu uuttortartarlugit

Kommunimut pilersaarut
Ukiunut pilersaarutit, ukiumut missingersuutit piffissamullu
sivisuumut missingersuutit

Immikkoortumut pilersaarutit, politikkit pilersaarutillu

Sullissineq ingerlatsinerlu

*Takussutissiaq 05 - piujuartitsinerup iluani pingasoqiusamik isigineqassaaq.
Suliassa qarfinni sallititatsinni inuunermi anguniakkat qulakkeertarpavut, iliuuseqarnikkut suliniuteqarnikkullu
tunngaviumik piviusunnigortinneqartartut – ulluinnarni sulinermi.*

*Imaneq, Nuuk 2021. Nunat Avannarliit Nuummi Kulturisioqatigiinnerat.
Foto - Magnus Biilmann Trolle*

Pingaarnertut Naleqartitat

Toqqissisimaler- sitsisarpugut

Innuttaasut tamarmik inissaqartinneqassapput qanorluunniit ataasiakkaarlutik inuuneqaraluarpata. Tamanna meeqqanit inuusuttuaqqanut aamma inersimasunit utoqqarnut atuuppoq. Tamanna siunnerfilimmik ineriartortitsinermik piumasaqaatitaqarpoq inissisimaffik aalajangersimasoq aallaavigalugu.

Nunatsinni silap pissusia aamma nunap qanoq issusia, assersuutigalugu, pitsorluttunut immikkut sakkortusisamik atugassaqaartitsivoq, taamaattumik utoqqarnut innarluutilinnullu pissutsinik pitsaasunik inoqarfittavut neqerooruteqassapput. Tamat katerittarfii innuttaasunut tamanut isumannaatsutut toqqissisimanartutullu misigisimanartuussapput. Anguniagaavoq, kikkut tamarmik sapinngisamik sivisunerpaamik namminneerlutik naleqartumillu inuunerminnik ingerlatsisinnaanissaat. Piffissanngorpallu uagut ikiuunneq innuttaasunit ataasiakkaanit pisariaqartinneqartoq neqeroorutigissavarput.

Meeqqanut inuusuttunullu paaqqinnittarfiit, sunngiffimmi neqeroorutit aamma illoqarfimmi tamanit najorneqarsinnaasuni periarfissat amerlanerit pitsaanerillu qulakkeerneqassapput. Meeqqat ilaqutariillu atugarliortut ikiorneqarnermik aqqutissiuunneqarnermillu pisariaqartitatik pisinnaassavaat aamma tamanna utoqqarnut, innarluutilinnut inunnullu allanut ikiorneqarnissamik pisariaqartitsisinnaasunut atuutissaaq.

Inoqarfinni tamani inissat naammattut pigineqassapput - amerlassutsikkut aamma pitsaassutsikkut. Inigisaq inuunerup pitsaassusianut atalluinnarpoq, aamma inissiap pitsaasup timikkut tarnikkullu peqqissuunissamut periarfissittarpaatigut. Taamaattumik innuttaasortatsinnut tamanut inissat pitsaasut qulakkeertariaqarpavut.

*Kommuneqarfik Sermersooq kikkulluunniit toqqissisimasumik inuuffigissavaat.
Foto - Josepha Lauth Thomsen*

Ilinniarnertuunngorlaat 2022, Nuuk.
Foto - Sophia Juliane Lydolph

Suariartormik pilersitsivugut

Kommuneqarfik Sermersooq kommuniuvoq ineriartortoq. Nunarsuup sinnerani Issittumik soqutiginninnerulerneq eqqarsaatigalugu ukiuni aggersuni Kommuneqarfik Sermersuumi aningaasaleerusussuseq, angalaneq aamma ingerlatseqatigiiffiit niueqatiginninnerat suli annermik soqutigineqalernissaat naatsorsuutigineqassapput.

Inuussutissarsiornerup pitsaasumik ingerlasup nassatarai suliffeqarfiit pitsaasut kommunimi innuttaasunut inuunermik pitsaasumik aalaakkaasumillu pilersitsinermut tunngaviusut. Taamaattumik Sermersuumi Inuussutissarsiornermut immikkoortortamit peqataatsineq, ataatsimoorneq aamma akisussaaqataaneq suliniarnermi akilersinnaasutut isigalugit ilanngunneqarput, aamma namminersortut pisortallu suliassa qarfiisa imminnut aklerliittut isigineqalinnginnissaat paarlattuanilli peqatigiinnissaat pineqarlutik, ataatsimoorlutik inuiaqatigiinnut atugassarititaasunik pitsaanerpaanik qulakkeerinnissinnaaqqullugit. Sermersuumi qulakkeerparput inuussutissarsiornermik ineriartortitsinermut sinaakutissanut timitaliinissaq, aamma namminersortunik suleqateqarneq aqqutigalugu ineriartormerut suariartormerullu periarfissanik pitsaasunik pilersitsisoqassaaq.

Sermersooq ineriartormerik imminut napatissinnaasumik suliffeqarfinnillu amerlanerusunik nassataqartunik periarfissarpassuaqarpoq. Imaani inuussutissarsiutit Nuummi piusut iluanni aamma najugaqarfiit sinnerini sineriammut qanittumi aalisarnermi suariartormerut periarfissat aalajangiisuulluinnarput. Inuussutissarsiutinik suliassa qarfiit takornariaqarnermut aamma inuussutissanut tunngasut nalinginnaasumik tassaapput kommune akimorlugu annertuunik periarfissaqarfiusut.

Ilinniagaqarnermut suliassa qarfik aalajangiisuulluinnassaaq kommunimi suariartormerik imminut napatissinnaasumik pilersitsiniarnermi. Meeqqanut paaqqinnittarfinni aallartinneqariissaaq taakkunani sulisut piginnaasaqarluartut meeqqat tamarmik inuunermik aallartitsineranni pitsaanerpaamik aallariartitsissapput. Meeqqat atuarfiat aamma meeqqat inuusuttuaqqallu ineriartormerannut tapersiissapput, taamaaliornikkut kommunimi meeqqat atuarfimmik naammassinnittussat ilinniakkamik aallartitsinissaannut piareersimasinnaaqqullugit.

Avatangiisinut ulorianaataann- gitsumik ingerlatsinermut nikikkiartorneq

Innuttaasut ataasiakkaat inuunerminni sinaakutissanik avatangiisinut ulorianaataanngitsunik nukissiuutinillu mingutsitsissutaanngitsunik atugaqarnissaannut Sermersooq ikiutissaaq. Tamanna aallartipallanniarlugu assersuummik pitsaasumik aallartitsissaagut.

Kommunimi immikkoortut marluk avatangiisinut ulorianaataanngitsumik nikissiuutinillu mingutsitsinnngitsunik siuarsaanerit pingaartillugit suliniarfigisavut tassaapput - sanaartorneq aamma erngup nukinganik atuineq.

Nuuk aamma Tasiilaq erngup nukinganik nukissiornermik ingerlatsiffigineqarput, kisianni pingaartumik Nuummi nukissamik pilersorneqarneq alliaartuinnartumik tatisimaneqariartorpoq. Utoqqarmiut Kangerluarsunnguani erngup nukinganik nukissiorfiup allineqarnissaata pilersaarutigineqarnera piviusunngoreerpoq, taamaattumik illoqarfii pingaarnersaannut nukissamik pilersuinissamut Sermersooq aamma siunissami nukissiuutinik mingutsitsinnngitsunik sulii piginnaasaqarnerunissamut sinaakutissanik qulakkeerinnereerpoq. Nukissiorneq annertusisaq piareerpat nukissamik tigooraasinnaasussat nutaat pilersaarusiarsineqarsimassapput, taamaaliorluta ikummatissamit ikuallajasumit nukissiuutinut mingutsitsissutaannngitsunut nikikkiartuarneq tapersorsorumavarput.

Tasiilaq aamma erngup nukinganik nukissiornermit pilersorneqarpoq, taassuma allineqarnissaa aamma pilersaarusiarsineqarpoq. Tamanna Sermersuumit tapersorsussavarput. Kommunimi illoqarfinni nunaqarfinnilu allani nukissiuutinik allanik mingutsitsissutaannngitsunillu pilersitsisoqarsinnaaneranut periarfissat misissorneqassapput, tamakkua pitsaassusiat avatangiisaannilu suliaasinnaasut eqqarsaatigalugit pilersinneqarsinnaasut eqqarsaatigineqassapput.

Sermersuumi aamma eqqakkanik avatangiisinik ulorianaataasinnaasunik immikkoortitsisarnermut tunngasut silallu pissusaanut sunniuteqarsinnaasut pillugit aaqqiissutaasinnaasut isiginiarneqassapput. Eqqakkat nukissat sinnerisut isigineqalernissaat sulissutigissavarput ataqatigiinni allani atorineqarsinnaasut. Tamanna inuussutissarsiortunik suliaasaqarfii assigiinngitsut iluanni qanimut suleqatigiinnissamik piumasaqaatitaqarpoq.

Sanaartornermi ingerlaavartumik isiginiartuarparput qanoq ililluni Sermersuumit Issittumi sanaartornermi imminut napatissinnaanermut tunngasut qaffanneqarnissaat, aamma qanoq iliorluta ilisimasat tassunga tunngasut qulakkeerneqarnissaat. Sanaartorneq tassaavoq suliaasaqarfik piffissap ingerlanerani imminut napatissinnaanermut tunngasut siammarterlutik pitsanngorsarneqarfiat. Sermersooq 2022-mi siullermeerluni imminut napatissinnaanermut uppernarsaammik pissarsivoq, Nuummi sanaartukkamut tunngassuteqartumik.

*Utoqqarmiut Kangerluarsunnguanni erngup nukinganik nukissiorfik Nuummik pilersuisoq.
Foto - Leiff Josefsen*

Nuup Kangerluani illuaraq.

Suliassaqarfiit qitiutinneqartut

Suliassaqarfiit qitiutinneqartut tunngavigaat politikikkut anguniakkat suleqatigiinnissamut isumaqatigiissummi suliniarfigineq-artussatut aalajangiussat aamma siunnerfiit pilersaarutillu akuersissutigineqarsimasut. Suliassaqarfiit qitiutinneqartut sammisat aamma suliniutit pillugit oqaasertaliissapput, taamaalillutik qitiusumik naleqartitatsinnik qulakkeerinnillutik uagullu **Sermersuup najugaqarfigiuminartuuneranut takorluukkatsinnut piviusunngortitseqataassallutik.**

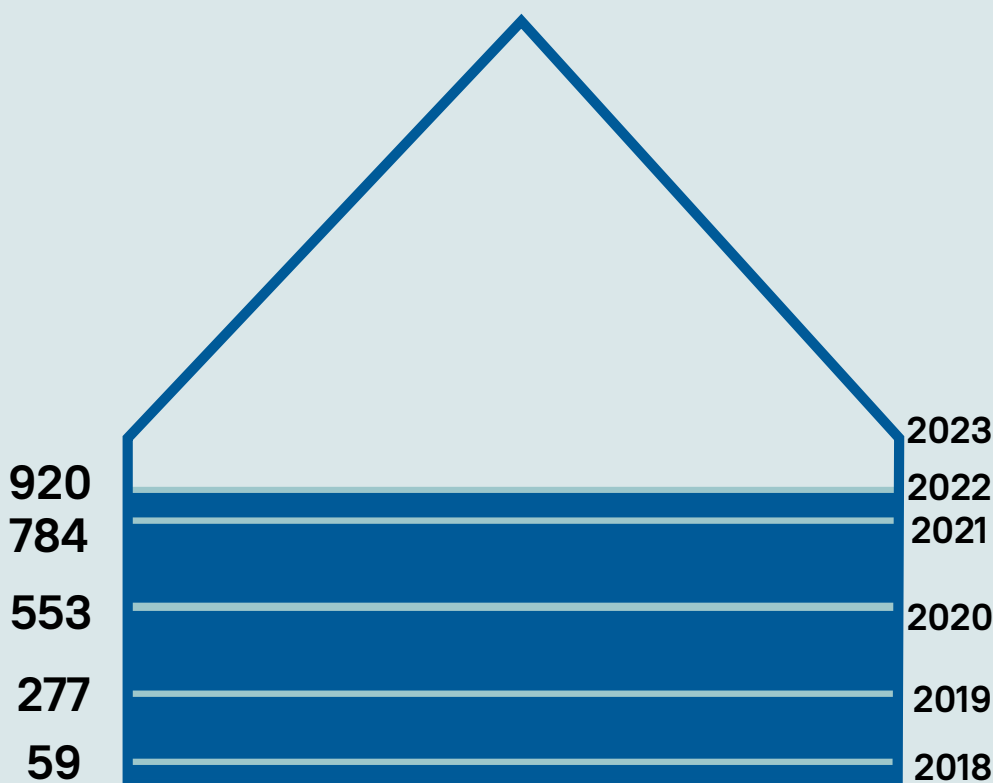
Qitiutillugit ukkatarisassanut tunngatillugu anguniakkat uuttorneqarsinnaasut, siuariartornerput qulakkeerumallugu aammalu siunissami suliniutigineqartut nalilersortarnissaannut tunniusseqataassapput.

Pingaarititaq 1

Tamanut inissiat pitsaasut

Kommuneqarfik Sermersooq najugaqarfittut sulii toqqissisimanartuujuassaaq. Inissiaq pitsaasoq inissisimaffimminut naleqqussarsimassaaq. Angissutsimigut pitsaassutsimigullu najugalinnut naammattuussaaq, silataani aneerfissaq pitsaasuulluni toqqaannartumik tikinneqarsinnaasoq imaluunniit najugaqarfimmut ungasinngitsumiittoq. Inissiaq pitsaasoq ulluunerata qaamarnganit pitsaasumik isaavigineqarpoq, silap pissusaanut naleqqussarneqarsimasoq aamma angallannermut periarfissanut attuumassuteqartoq. Inissiaq pitsaasoq eqqarsartaatsikkut aamma timikkut peqqissutsimut pitsaasumik atugassaqartitseqataavoq.

Takussutissiaq 06 - Nuummi inissianik atuutilersitsinissamut akuersissutit.

Qinngorput Nuup illoqarfiata ilagaa sanaartukkat ataatsimoortut illoqanginersallu sumiiffii nunap ilusaa malillugu aamma ilisarnaatai piujuartikkumallugit ersersinniarlugillu qitiutinneqartut.

Foto - Vilhelm Lynge Hard

Nunatsinni DGNB-mik uppersaasigaaq siulleq Iserit-mit napparnegartoq, Nuuk.
Foto - Iserit A/S

A. Ineqarfissatut neqeroorutit amerlasuut - inissiat inuit ataasiakkaat pisariaqartitaannut naleqqussakkat

Sermersuumi inissatut neqeroorutit qulakkeerumavagut innuttaasut amerlassutsimikkut katitigaanerat najoqqutaralugu. Tamanna isumaqarpoq tamat inissaqartinneqarnerat qulakkeerneqassasoq - inuit innarluutillit, utoqqalisut, inuusuttut aamma ilinniagaqartut kiisalu ilaqutariit meerartallit. Peqatigitillugu aaqqiissutissanik neqeroortarusuppugut, taakkua innuttaasunut pinartumik angerlarsimaffeeruttunut sammitinneqassapput, aamma neqeroorutit, innuttaasunut qaninnerusumik ataavartumillu inissaqarnissamik aaqqiissutissat ilanngullugit.

+65-inik ukiullit ukiuni kingullerni amerliartorput aamma amerliartornerat sulit taamaaginnassanganneqarpoq. Innuttaasut utoqqaanerusut niuerniarnissamut, pisortaqarfinnut ornigunnissamut angallannermilu pitsaasunik periarfissaqartitaassapput. Sermersuumi qulakkiissavarput utoqqaat angerlarsimaffiinik imaluunniit iluaqusersuutitaqartunik najugaqarfinnik

allaanerusunik pilersitsisoqarsinnaanera, ineriartornerup misigisatta pisariaqartitaanut naapertuuttunik.

Inissiat assigiinngitsunik akillit naammattumik amerlassusillit pigineqassapput, assersuutigalugu ilinniagaqartut inissiamik mikisumik akikitsumillu pissarsisinnaasariaqarput aamma inissatut neqeroorutit inuunermi pissutsinut atugassarititaasunullu assigiinngitsunut naaperiaasinnaasariaqarput.

B. Imminut akilersinnaasumik sanaartorneq

FN-ip Avatangiisinut suliniaqatigiiffia naapertorlugu sanaartornermik suliasaqarfiup nunarsuaq tamakkerlugu CO₂-mik aniatitsinerup katinnerata 40%-ia akisussaaffigaa, taamaattumik sanaartornermik suliasaqarfiup avatangiisinut ulorianaataannngitsumik ingerlatsiffiusariaqarneranut nikisikkiartuaarnissaa pissusissamisoorpoq.

2022-mi imminut napatissinnaanermut uppersaatitalimmik sanaartukkat siullersaat Nuummi suliarineqarpoq, kisianni imminut napatissinnaasunik sanaartornermit misilittakkat Issittumi suli killeqarput.

Sermersuumi sanaartorneq imminut kaaviiartittutut paasissavarput. Atortussat sumi aamma qanoq suliarineqartarnersut aamma ulloq taanna sanaartukkat isaterneqarfissaanni qanoq iliortoqassanersoq ilisimasariaqarpavut.

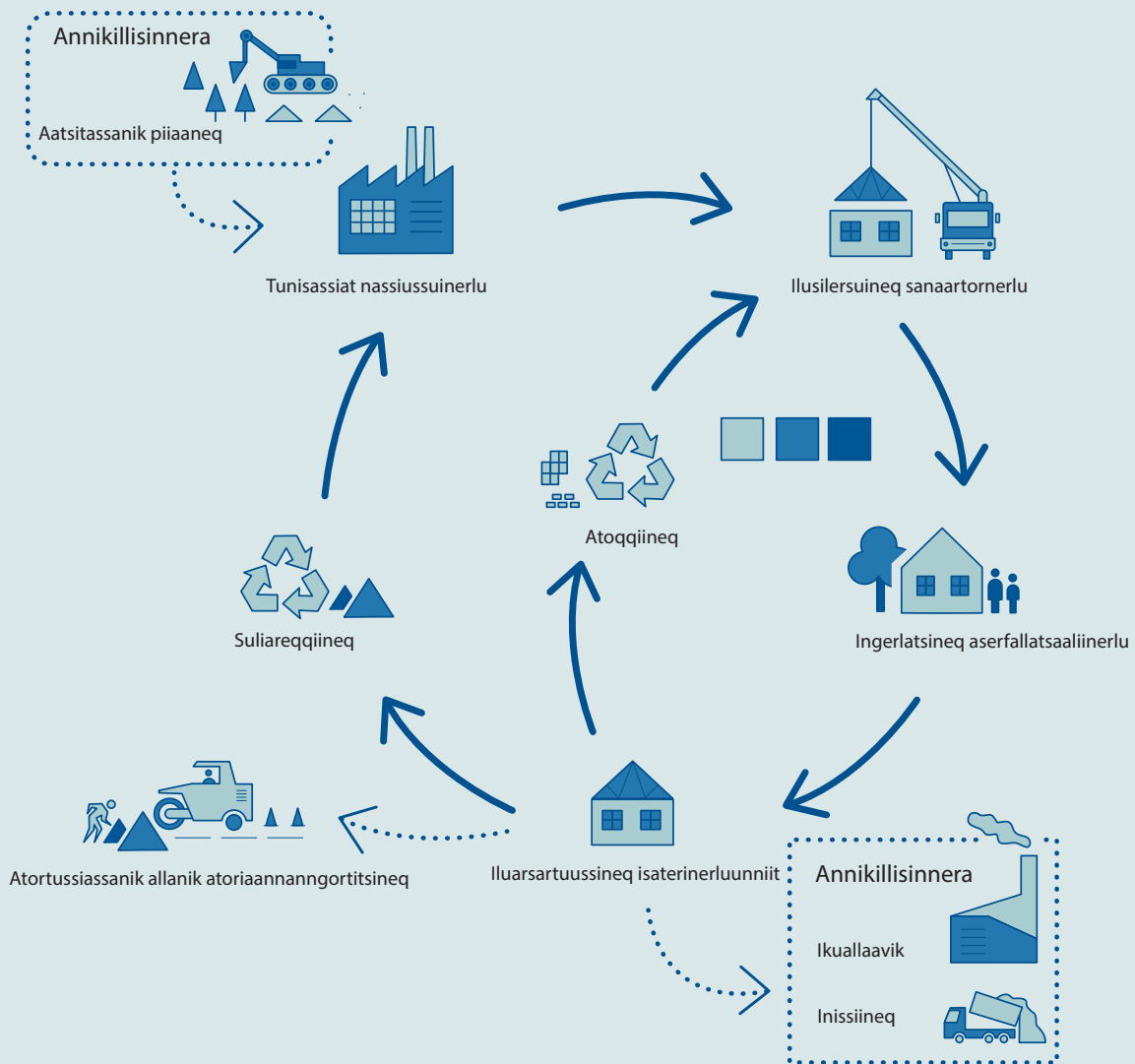
Ingerlatsinermit tassannga CO₂-mik aniatitsineq aamma sanaartornermit eqqagassat millisittariaqarpavut. Pingaartumik maani atortut atoqqinneqarsinnaanngorlugit nassiussinnaanerisa killeqarfianni.

Sermersuumi imminut napatissinnaasut misissornissaat taakkunungalugu tunngasut ingerlateqqinneqarnissaat pingaartippavut, taamaaliorluta sanaartortunut avatangiisinut ulorianaataannngitsumik ingerlatsinissamut nikisikkiartornermut ikiutissagatta.

C. Sanaartorfiusut avatangiisianni pitsaassutsit

Inissiani ataasiakkaani pitsaassutsit pingaartitaraavut. inissiat tamarmik timikkut qamuunalu peqqissuunermit ataqqinassusilimmik inuuneqarnissamut tunngaviliissapput. Inuunerup immikkoortuinut assigiinngitsunut tapertaassapput inummut ataatsimoorussanullu inissaqartitsillutik. Taamaattumik inissiat inituujussapput, tamanna isumaqarpoq ukiup qanoq ilinera apeqqutaatillugu atortulersuutinut inissaqarnissaq, tassa inuunerup pitsaassusianut isumallit qulakkeerreqarnissaannut inissaqartitsissapput.

Inissiaqarfiit ima pilersaarusiariqassapput silamiiffissanut periarfissaqartitsillutik isikkiveqarlutillu, aamma inissiani init najugaqartut ulluunerani qaamarngup isaasinnaaneranut pitsaasunik periarfissiissapput. Inissiat atortut aserujaatsut atorlugit suliarineqassapput inissiani najugaqartut taarseraannerannut naleqquttut. Pitsaassuseq imminullu napatissinnaaneq qulakkeerumallugit atortut isiginiarneqassapput, taakkua pisoqaliartortillutik kusatsikkiartortuussapput aamma aserfallatsaaliinermi taarserneqaratik iluarsaanneqaannarsinnaasut.

Takussutissiaq 07 - Kommuneqarfik Sermersuumi sanaartorneq immiut kaaviiartitsisoq siuarsassavaput.

Politikkikkut anguniagaq	Qanoq uuttuissaagut	SDG	Timitaliissamik pilersaarusiorneq
• 2026 nallertinnagu Nuummi angerlarsimaffeqanngitsunut qitiusoqarfik pilersinneqarsimassaaq.	Pilersinneqarpa? Suliniut sumiippa? (oqartussaasunit akuersineq/sanarfinermut)	10.2 11.3	
• 2030 nallertinnagu inuusuttunut anaanaasunullu inuuniarnermikkut ajornartorsiuteqartunut suliffeqarfiliortoqassaaq. Sullitat meeraapput 18-it inorlugit ukiullit meerartaartartullu	Naammassineqarpa? Suliniut sumi inissisimavugut? (akuersissutit il.il.)	11.1 3.4	
• 2028 nallertinnagu Nuummi inissiat 1850 napparneqassapput, taakkunanga inissiat utoqqarnut aamma innarluutilinnut naleqqussakkat 100	Atuutilersitsinissamat akuersissutit amerlassusaat	11.1 3.4	
• Ukioq 2030 nallertinnagu Tasiilami aamma Paamiuni inissiat nutaat 80-100-t sanaartorneqarsimassapput, taakkunani 25 %-ii piujuartitsisuussallutik.	Atuutilersitsinissamat akuersissutit amerlassusaat Oqartussaasunit akuersissutit amerlassusaat (sanaartornissamat akuersissutit)	11.1	
• Ukioq 2025 nallertinnagu Nuummi misiliutaasunik sanaartukkanik pilersitsisoqarsimassaaq	Naammassineqarpa? Suliniut sumi inissisimavugut? (akuersissutit il.il.)	11.1	
• 2030 nallertinnagu inissiat sanaartorneqartut 20 % pisortanit aningaasaliiffiqineqartut utoqqarnut aamma innarluutilinnut inniminnernissaat qulakkiissavarpu	Atuutilersitsinissamat akuersissutit amerlassusaat Oqartussaasunit akuersissutit amerlassusaat (sanaartornissamat akuersissutit)	11.7 3.4	
• 2025 nallertinnagu Tasiilami nutaamik utoqqarnut illuliorortoqassaaq	Naammassineqarpa? Suliniut sumiippa? (oqartussaasunit akuersineq/sanarfinermut)	11.1 3.4	
• 2025 nallertinnagu Ittoqqortoormiini utoqqaat najugaqatigiiffiat allilerneqassaaq	Naammassineqarpa? Suliniut sumiippa? (oqartussaasunit akuersineq/sanarfinermut)	11.1 3.4	
• 2025 nallertinnagu amerlanerik inissialiortoqassaaq innuttaasunut inuuniarnermikkut ajornartorsiuteqartunut tunngatinneqartunik, aamma nammineersinnaalernissaannut atatillugu kommunimit aqunneqarsinnaasunik.	Qassit? Kikkunnut tunngatinneqarpa?	11.1 1.1	

Kommunimit pilersaarummi suliassaraavut:

- Inissiaqarfittut immikkoortuni nutaani tamani, sanaartorfissat 25%-iisa imminut napatissinnaasumik illuliorfigineqarnissaat.
- Kommunimit pilersaarummi illoqarfimmi nunaminertat sukisaarsarfissat pitsaassusiat aamma taakkununga siunissami periarfissaasinnaasut allaaserineqassapput.
- Inissiat tamarmik sukisaarsarfiusinnaasunut, qaqqanut imaluunniit imaanut isikkiveqassapput.
- Inissiat nutaat tamarmik ulluunerani qaamanermut pitsaasumik isaaffiqineqarsinnaasumik suliarineqassapput aamma avannamut, avannamut kangimut imaluunniit avannamut kimmut taamaallaat sammisuusanngillat.
- Nunaminertamik atuilluarnerunissamat inissianillu pitsaanerulersitsinissamat Nuussuarmi pitsanngorsaanissamik pilersaarut
- Inissiat nutaat tamarmik pilersaarusiarineqassapput taakkua tamarmik nunaminertamat sukisaarsarfiusinnaasumut matumit 300 meterinik ungasissuseqassapput.

Siunnerfilimmik sulinermi pingaartinneqassapput:

- Suliassaqarfiit tamarmik inissatut pisariaqartitsineq pingaartissavaat siunissami inissiat amerlassusissaat qulakkeerneqaqullugu.
- Pingaartipparput atortut ingerlateqqinneqartarneri atoqqinneqartarnerilu, ilaatigut atortunik katersivik atorlugu. Sinneruttunik allanillu atuilluarneqassaaq qulakkeerniarlugu inuusutissarsiortut qanimut suleqatigalugit suliarineqassaaq.
- Innarluutilinnut ornittakkamik pilersitsinnaanissamat periarfissat misissorneqassapput

Pingaarititaq 2 Meeqqat inuusuttullu pitsaasumik

Meerarpassuit ulluinnarmik 1/3-aat paaqqinnittarfimmi, atuarfimmi imaluunniit sunngiffimmi neqeroorummi atortarpaat. Meeqqat siunissaraavut aamma pingaarteqarpoq uagut Sermersuumi meeqqat inuusuttullu pitsaasumik inuuneqarnissaannut sinaakkutissanik pitsaanerpaanik pilersitsinissarput. Tamanna ilikkagassanik ilinniarnermut, meeqqat inooqataanermi attaveqarnermut peqataanissamut periarfissaannut aamma angerlarsimaffimmik pitsaasumik suleqateqarnissamut atuuppoq. Pitsaasumik meeraaneq paaqqinnittarfiit pitsaassusiannut pinngitsuugassaannngitsumik attuumassuteqarpoq. Taamaattumik Sermersuumit anguniarneqarpoq ulluunerani neqeroorutit aamma atuarfiit meeqqanik tamanik inissaqartitsisut ineriartortinneqarnissaat. Sermersooq periarfisseeqataassaaq tungavimmik patajaatsumik pilersitsinissamut, taamaaliornikkut aamma meeqqat inuunermi inuttut ineriartornermik, ilinniagaqarnermik aamma suliffeqalernissamut pitsaasunik periarfissaqaqqullugit.

3 PEQQISSUSEQ
ATUGARISSAARNERLU

4 ILINNIARTITAANEQ
PITSAASSUSILIK

5 SUIAASSUTSIT
NALIGIISSITANERAT

8 SULIFFIIT NAAPERTUUTTUT
ANINGAASARSIORNIKKULLU
SIUARIARTORNEQ

11 INOQARFIIT
PIJUJARTITSIFFIUSUT

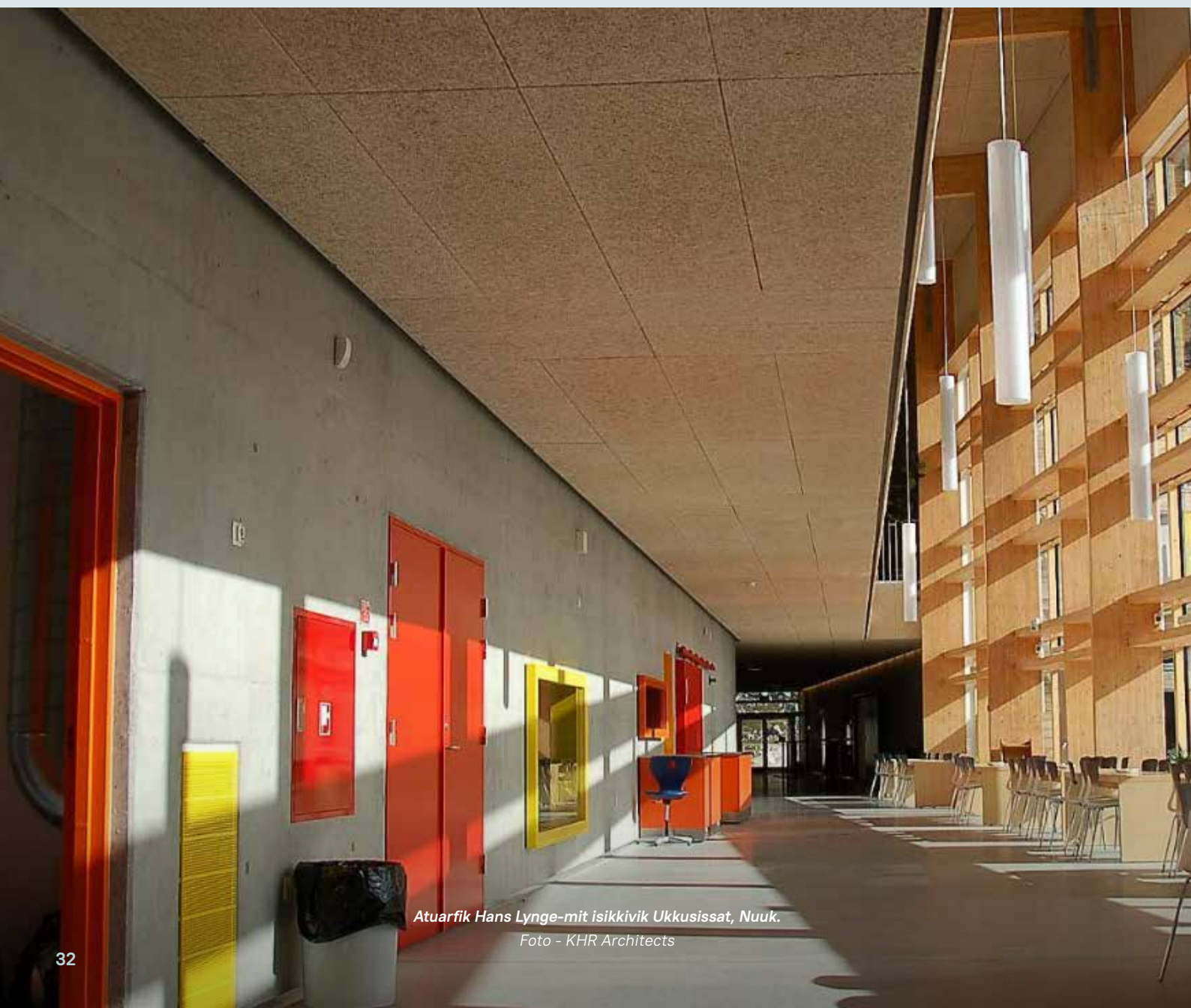

A. Sanaartukkatigut sinaakktissat ineriartornermut ilikkagaqarnissamullu siunnerfillit

Sanaartukkatigut sinaakktissat pitsaasut ilikkagaqarsinnaanermut pitsaanusumik tunngaviliipput. Taamaattumik atugassaataasut assigiinngitsunik ilusilersorneqarnerat periarfissaanerallu atuartut atuartitsinermut pissarsiarisassaannut ilanngusseqataassapput. Sermersuumi init atuartitsiviusut tamarmik ullutsinnut naleqquttuussapput aamma atuartut ataasiakkaat ilikkagaqarsinnaassusiannut tapersersuutaallutik. Qaamaneq, kissassuseq aamma silaannaap pitsaassusia ilikkarsinnaasutsimut aalajangiisuupput, aamma init naleqqussarneqarsinnaanerat

periarfissaassaaq kiisalu illoqarfimmi illoqannginnersat atuartitsinermut atasumik atorneqarsinnaassapput. Assersuutigalugu nunaminertat sanaartorfigeqqusaanngitsut timimillu aalatitsiffiusinnaasut, pinngortitami ilinniarsinnaanermut aamma/imaluunniit illoqarfimmi kulturimik ilinniarsinnaanermut periarfissat akornanni ataqatigiinnernik pilersitsisoqarsinnaavoq. Atuarfiit eqqaasa pitsaassusia qaffassassavagut aamma illoqarfimmi atugassataasut atuartitsinermi atorneqarsinnaasut ornikkuminassusiat pitsanngorsassavagut.

Atuarfik Hans Lyngemí isikkivik Ukkusissat, Nuuk.

Foto - KHR Architects

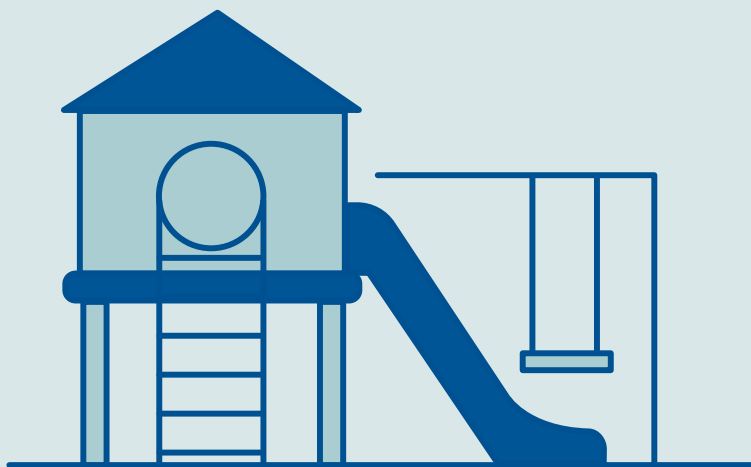
B. Meeqqat inuusuttullu atugarliortut

2017 aallarnerfigalugu Sermersuumi meeqqat inuusuttullu atugarliortut pillugit suliniutit pingaartippavut. Tamatuma nassataanik perorsaasunik, ilinniartitsisunik aamma inunnik isumaginnittunik ilinniarluarsimasunik atorfinitsitsiniarluni kajumilersitsiniaalluni, kiisalu meeqqat pillugit suliat tamarmik pilertortumik qulaajarneqarnissaat iliuusissatullu pilersaarummik ilanngussiffiqineqarnissaat ilaatigut ilungersuullugit ingerlanneqarput. Angajoqqaanut tamanut ammasumik siunnersuisinnaanermik kommunip neqeroorutaanik ersarinnerulersitsinissaq qitiutinneqarpoq.

Paaqqinnittarfiit aamma meeqqanut ilaqutariinnullu suliassaqarfimmik ineriartortitseqataassapput, tassani Sermersooq ingerlatsiviit akimorlugit

suliamik ingerlatsissaaq, ilaqutariit meeqqallu innarliasut iliuusissat siunnerfillit aqutigalugit ikiorserneqarsinnaaqullugit.

Meeqqanut inuusuttunullu atugarliortunut najugaqarfissatut neqeroorutit, inuiaqatigiinni akuutinneqarnermik misiginermik tunniusseqataassapput. Taamaattumik najugaqatigiiffiit inissiaqarfinnut pitsaasumik atassuteqarlutik inississorneqassapput. Sermersuumi peqataalluta suliniutigaarput inissiaqarfinnik assigiinngitsunit pigineqartunik pilersitsisoqassasoq - tamanna aamma najugaqatigiiffinnut atuppoq.

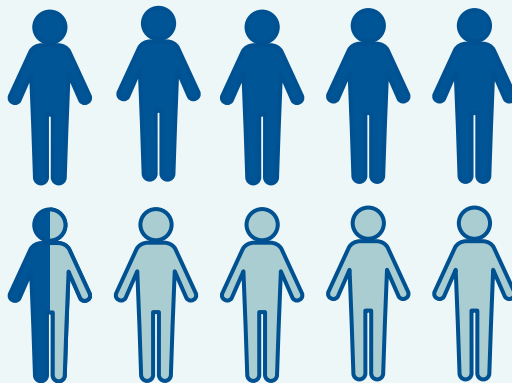
C. Paaqutaqarfiit tamanullu inissaqartitsineq

Meeraaqqerivimmut utaqquisut allattorsimaffianni allatsissimasut pingaartumik Nuummi ukiuni arlalinni amerliartuinnarsimapput, taakkua 2021-mi amerlanerpaajupput meeqqat ulluunerani paaqqinnittarfimmi inissamik utaqquisut 162-iugamik. Tamatuma kingorna paaqqinnittarfimmi 3 ammaavugut aamma utaqquisut allattorsimaffianiittut ikiliniupput. 2023-mi meeqqanut ukioqatigiinngitsunut 96-inut inissalimmik, meeqqerivittaani ininut pingasunut agguataakkamik aammalu meeraaqqerivittaani ininut pingasunut agguataakkamik aammaassaagut.

Ingerlaavartumik sulissutigaaqput inissiaqarfimmi ineriartortitsinermut atasumik ulluunerani paaqqinnittarfimmi inissaqartitsinissamut naleqqussaasoqartassasoq. Taamaaliussaagut

innuttaasunut ataasiakkaanut tikinneqarsinnaasuni pilersuinerit eqqarsaatigalugit unammianiagassaat millisarumallugit, aammali illoqarfitsinni aqqusinerni unammianiagassat eqqarsaatigalugit.

Meeqqerivimmi inissaqartitsinissamut qularnaveeqquusiinnaaneq ilaqtariinnut inuiaqatigiinnullu pingaaruteqarpoq. Sermersuumi piffissamut sivisuumut pilersaarutit sulineri atorneqassapput, taakkunani innuttaasut amerlassutsimikkut katitigaarnerat inuiaqatigiillu ineriartornerat eqqarsaatigineqassapput. Pitsaassuseq meeqqanik sulissinermik suliani aamma neqeroorutigisatta sanaartugartaanni nassaarineqarsinnaassapput.

2021-mi 16-iniit 24-t tikillugit ukiulinni 56%-it ilinniakkamik ingerlatsipput

Sermersuumi 2022-mi meeqqeriviit killiffii

4

2

20

Meeraaqqerivike

Meeqqerivik

Ukioqatigiinngitsunut
paaqqinnittarfiit

Innuttaasut 2002-miit 2022-mut ukioqanngitsuniit 24-nik ukiullit nikerarnerat

Politikkikkut anguniagaq	Qanoq uuttuissaagut	SDG	
• 2030-mi soraarummeertussat 10%-ii ilinniakkamik aallartitseqqissapput.	Qanoq amerlatigisut ilinniakkamik aallartisisinnaallutik akuerineqartarpat. Meeqqat atuarmi inaarutaasumik soraarummeertut amerlassusiat (tassunga kommunit killeqarfiat akornutaavoq)	4.3	
• 2030-mi atuarmut soraarummeersimangitsut ingerlaqqinnissamat periarfissanik allanik neqeroorfigineqassapput.	Arlallit neqeroorfigitissimapput ass. RKV (piginnaasavinnik nalilersortinneq) aamma OCN-imik ingerlatsineq kiisalu iliuusissatut pilersaarutit.	4.3 4.4	
• 2030-nngortinnagu paaqqinnittarfinnik pisariaqartitsisut tamarmik inissamik neqeroorfigineqassapput.	Utaqqisunik ikilisaaneq; Suliffeqarfiit nikerartumik ammasarfeqartut, suliffiup 8-16 avataatigut utoqqarnik sullissisinnaasut	4.2 8.5 5.A	
• 2030 nallertinnagu kommunimi inoqarfinni tamani ungasianit atuarmut ingerlaqqinnissamat pilsarsiarineqarsinnaassaaq.	Ullumikkut inoqarfiit qassit periarfissaappat? Pilersaarusiariineqarnerat sumut killippat	4.2	
• 2030-mi meeqqat atuarmi klassit tamarmik nalinginnaasumik atuarmut atugarissaarnermi 75% angussavaat.	Ukiut sisamakkaarlugit kommunip atuarmut at ² ugarissaarnermik misissuiffineqartarpat.	3.4	
• 2030 nallertinnagu Tasiilami Nuummilu Meeqqanut Ilaqutariinnullu Sulliffivinnik naleqquttunik pilersitsisoqassaaq	Naammassineqarpa? Suliniuummi sumi inissisimavugut (akuersissutit il.il.)	11.3	Timitaiinissamik pilersaarujorneq
• 2030 nallertinnagu Nuummi ulloq unnuarlup paaqqinnittarfinnik kommunip ingerlataanik pilersitsisoqassaaq	Naammassineqarpa? Suliniuummi sumi inissisimavugut (akuersissutit il.il.)	11.1 3.4	
• 2030 nallertinnagu Nuummi ullutsinnut naleqquttumik Inuusuttunut sullissivimmik pilersitsisoqassaaq	Naammassineqarpa? Suliniuummi sumi inissisimavugut (akuersissutit il.il.)	11.3	

Kommunimut pilersaarummi suliasaraavut:

- Inissiaqarfiit qanittuani paaqqinnittarfinnut nunaminertanik immikkoortitsisoqarlunilu inniminniisoqassaaq, ataasiakkaat angerlarsimaffiit orneriaannaanissaat qulakkeerumallugu.
- Inissiaqarfiit ataasiakkaat najugaqatigiiffinnik qassinik pilersitsiffiussanersut pillugit najoqqutassanik suliaqartoqassaaq, immikkoortup issusianut allannguutaanngitsumik. Meeqqat inuusuttullu atugarliortut inissiaqarfiit nalinginnaasuni peroriartornissaat qulakkiissavarput.

Siunnerfilimmik sulinermi pingartinneqassapput:

- Illoqarfinni illoqannginnersani atugassaataasunik kulturimut ilikkarsinnaassutsimullu nalilinnik pilersitsissaagut.
- Illuni pisortanit pigineqartuni, taakkununga ilanngullugit atuarmut, ammasarfiit avataanni atuisut allat inissiaqartinneqassapput. Sanaartukkatigut sinaakkutissat atornerarsinnaanerat annertusarneqassaaq.

Pingaarititaq 3 Sullivimmi avatangiisit pitsaasut

Sermersuumi inuussutissarsiorneq tapersorsorparput suliffissatut periarfissat isumatuut aamma siuariartornissamut periarfissat qulakkeerumallugit. Tamanna aqutigalugu aningaasaqarnikkut tunngavissaq pilersinneqassaaq uagut inuunitsinnut sinaakktissat pitsanngorneroqqullugit periarfissiisoq. Sulisartuuneq isumatoq innuttaasut ataasiakkaat namminneq inuttut tulluussimaartutut, ajunngitsutut aamma taamaattumik peqqissusiannut tapertaavoq.

Taamaattumik Sermersuumit najukkani suliffeqarfiit pilersinneqarnerannut, siuariartornerannut aamma nutarternerannut tapertaarusuppugut. Inoqarfinni tamani nutaaliornermut inissaqartitsisoqarnera aamma najukkani suliffeqarfeqarnera - mikisunik angisuunillu - qulakkeerumavarput.

Kommuneqarfik Sermersooq suliffittut kajuminnartuussaaq, sulisumut ataasiakkaamut sulinermi atugarissaartitsisoq ineriartornissamullu periarfissaqartitsisoq. Atorfinni tamani atorfinni ineriartorsinnaaneq neqeroorutigissavarput, inuusuttatta ilinniareerlutik uteqqinnissaannut iluaqutaasussamik - nunani allani nunatsinniluunniit ilinniarfeqaraluaanniluunniit.

2 KAATTOQAS-SANNGILAQ

3 PEQQISSUSEQ ATUGARISSAARNERLU

8 SULIFFIIT NAAPERTUUTTUT ANINGAASARSIORNIKKULLU SIUARIARTORNEQ

10 NALIGIINNGINNEQ MINNERUSOQ

16 EQQISSINEQ, NAAPERTUILLUARNEQ SULLISSIVILLU QAJANNAATSUT

Sulineq
Foto - Vilhelm Lynge Hard

*Tunumi qimusserneq.
Foto - Mads Helmer Petersen*

A. Matu-ammasoq

Sermersuumi qaqugukkulluunniit soqutigisaraarput nutaaliornermik ineriartornermillu tapersersuinissaq. Ingerlatsinermik ilitersorneqarnermik pisariaqartitsisunut matorput ammavoq.

Periarfissaqartilluta isumassarsiamik tapersersuerusuppugut - pilersaarusionermi aamma siunnersuineri. Sulianik ingerlatsisut attaveqarfittut pilersittarpavut, namminersortut inuussutissarsionermik ingerlatsisut soorluttaaq pisortat suliffeqarfiutaat tapersersorumallugit aamma ilisimasanik avitseqatigisinnaajumallugit.

Aammattaq kommunip neqeroorutai pillugit innuttaasunut pitsaanerumik paasissutissiisarnissamut periarfissat kommunip pitsaanerulersikkumavai, piumassutsiminnik ingerlataqartut aamma kommunip neqeroorutaanik atuisartut ajornannginnerusumik paasissutissinneqartarniassammata.

B. Takornariaqarnermik siursaaneq

Sermersooq inuussutissarsionerup ineriartortinnissaanut pilersaarummik akuersissutigineqarsimasumik peqarpoq, tassani takornariaqarnermik suliassaqarfik siunissami najukkani aningaasaqarnermut iluaqutaassasoq oqaasinngortinneqarsimavoq. Nuummi timmisartorsuarnut mittarfeqalernissaa aamma siunissami Tasiilami aamma Ittoqqortoormiini mittarfissat eqqarsaatigalugit avataanit tikeraarumasut amerlinissaat naatsorsuutigaarput. Tikeraartissatsinnut pitsaasunik neqerooruteqassaaq, kommunimimi misigisassat tupinnartut amerlasuut misigisassaapput.

Sermersuumi ukioq kaajallallugu takornarialerinerup tapersersornissaa kissaatigaarput, minnerunngitsumik innuttaasutsinnut suliffinnik ataavartunik isumatuunillu pilersitsinikkut.

Greenlandic Greenhouse Nuummi naatitsivimminni naatitanik naatitsisarput.

Foto - Magnus Billmann Trolle

C. Inuussutissanik tunisassiorneq

Ukiuni kingulliunerusuni najukkami tunisassiassat pingaartinneqaleriartorput. Nammineq naatitat, pisat aamma aalisarlugit qaqitat. Najukkami tunisassiorneq suliffeqarfinnik amerlanerusunik pilersitsisoqarsinnaaneranut periarfissiivoq, aamma inuussutissanik assartuineranut aamma taamaattumik CO₂-mik atuineramik annikillisaataassallutik.

Sermersooq ineriartornermut tassunga tapertaassaaq nunaannarmi nunaminertanik inuussutissanik tunisassiornermut atorqeersinnaasunik atugassiinermik qulakkeerinikkut. Nunaminertat naatitsineranut, naatsitsivilianut inissiiviusinnaasut, panersiivinnut, ivigartorfissatut allatulluunniit atorqeersinnaasariaqarput.

Politikkikkut anguniagaq	Qanoq uuttuissaagut	SDG	Timitaliinissamik pilersaarusiorneq
• 2030 nallertinnagu kommunimi hotelini inissat 50%-imik amerlissapput.	Ullumikkut hotelini inissat qassiuppat Init qassit ilanngunneqassappat	8.9	Timitaliinissamik pilersaarusiorneq
• Akunnittarfiit 25 &-ii piujuartitsinissamut uppernarsaatissaqassapput	Qassit piujuartitsisutut allagartaqarpat?	8.9	
• Nunaminertat inuussutissanik tunisassiornermut atorneqartussat hektarinngorlugit 2030 nallertinnagu 100%-imik annertuseriassapput.	Ullumikkut hektarit uuttortassavagut + qanoq annertutigisunik ilaneqassanersut	12.2 2.1 2.3 2.4 8.4	
• 2025-nngortinnagu kommune sulinermi misiliinermit inissanik pisiortortitsinermit atatillugu piunarsaatissaqassaaq.	Ingerlanneqarpa? Pisiortortifigisamit qanoq tiguneqarpa?	8.8 16.6	
• 2025 nallertinnagu kommunimit pisiortortifigisanut piunarsaatit eqquutsinnissaat piunarsarineqassaaq suliffeqarnermut politikki akissarsianullu isumaqatigiissutit ilanngullugit	Ingerlanneqarpa? Pisiortortifigisamit qanoq tiguneqarpa?	8.8 16.6	
• 2025 nallertinnagu kommune pisiortortitsinermit neqeroortitsinermit atatillugu piginnaangorsaqqiinerit, nikerartumik suliffiit, illersugaasumillu suliffiit amerlassusissaannik piunarsaatissaqassaaq.	Ingerlanneqarpa? Pisiortortifigisamit qanoq tiguneqarpa?	3.4 8.8 10.3 16.6	

Kommunimut pilersaarummi sulissaraavut:

- Kommunimi inoqarfinni inuussutissarsiutinut mingutsitsisunut aamma mingutsitsinngitsunut nunaminertanik atugassiisoqassaaq
- Asimi nunaateqarnermut aamma inuussutissanik tunisassiornermut nunaminertanik atugassiisoqassaaq
- Inuussutissanik nioqutissiornermut atatillugu ilaatigut kommunimi najugaqarfiit ilaanni containerinut nunaminertanik immikkoortitsisoqassaaq
- Suliffeqarfinnik takornialerinermit tunngassuteqartunut nunaminertanik atugassiisoqassaaq, taakkununga ilanngullugit hotelinut

Siunnerfilimmik sulinermi pingaartissavagut:

- Sakkussanik ineriartortitsineq, inissiaqarfiit sulinnigiffeqartunut attartortittagaassannginnerannik qulakkeerinnissutaasut
- Asimi takornialerinermit ineriartortitsinermit nalinginnaasumik aalisarnermik piniarnermillu kulturimik ingerlatsisut peqatigalugit suliarineqarnissaa qulakkeerneqassaaq
- Inuussutissarsiornermit ineriartortitsinermit nukissat sinneruttut naapertuuttumik atorneqarnissaannik tapersersuineq, tassunga ilanngullugu assersuutigalugu kiassarnermit sinneruttoorutit naatitanik tunisassiornermit atorneqarsinnaanerat.
- Takornarianut isumatusaartumik siammasissumik misigisassarsiorititsinissaq qulakkeerumallugu ineriartortitsineq ikorfartussavarput

Kangerlummi angalaarnerit.

Pingaarititaq 4 Pitsaasumik sunngiffeqarneq

Pitsaasumik sunngiffeqarneq inummit inummut assigiinngilaq, aamma taamaattumik pingaaruteqarpoq neqeroorutit assigiinngitsut siamasissumik neqeroorutaanissaat. Tassaasinnaapput timersoqatigiiffiit pitsaasut, unnukkut atuartitsineq, eqqumiitsulianik saqqummersitsinermit piniariarnissamut periarfissat. Sermersuumi kissaatigaarput sapinngisamik amerlanerpaanik periarfissaqarnissaa. Taamaattumik illut akornanni inuunerni aalanissanut aamma/imaluunniit eqqumiitsulionermut periarfissanik neqerooruteqarnissaa, aamma pingortitamut avatangiiserisamut ornigussinnaaneq periarfissaassaaq. Tamanna inuunermik nuannarisaqarnermik, peqqissutsimik aamma ataqatigiinnernik pilersitsisarpoq.

*Paamjut katersugaasivat.
Foto - Magnus Bilmann Trolle*

A. Sunngiffimmi neqeroorutit

Sermersuumi maanna meeqqanut, inuusuttunut aamma inersimasunut neqeroorutit siamasissut pioreerput, kisianni inuiaqatigiit allanngoriartornerat ilutigalugu kissaatit pisariaqartitallu allanngortarput. Kommunimi neqeroorutit innuttaasut peqatigalugit ineriartortissavagut aamma ajornanngippat najukkani inuussutissarsiortut ilagalugit.

Kommune ullumikkut illunik m²-inik amerlasuunik annertussusilinnik peqarpoq, aamma taakkua akunnerni amerlanerni atorluarneqartariaqarput. Suli annertunerulaamik neqerooruteqarsinnaajumalluni nukissat pioreersut atorluarnissaat isumatusaarnerussaaq. Pingaartumik Nuummi timersortarfiit tatisimaneqarnerat malunnarpoq. Taamaattumik atugassaataasut pigisatta ataasiakkaat sapinngisamik annerpaamik atorluarneqarnissaat qulakkiissavaput.

B. Kultureqarneq

Sermersuumit kissaatigineqarpoq kultureqarnermut eqeersimaartumut tunniussaqaqataanissaq. Kulturitoqqamik aallussinissaq inissaqartinneqassaaq soorluttaaq ullutsinni eqqumiitsuliorneq kulturilu misileraaffiusoq. Meeqqavut atuartinneqarnerminni kulturimik ilinniassapput - kulturi uagut inuiaqatigiittut tunngavigisarput kisianni kulturi allani aamma naapittagarput.

Kulturikkut kingornussavut illuniittut nalunaarsorneqassapput aamma tammatsaaliorneqarsinnaasutut periarfissallit piginnarnissaat sulissutigineqassaaq. Illut oqaluttuarisaanermut uppernarsaataapput aamma oqaluttuarisaanerup piviusuuneranik uppernarsaaqataapput. Taamaattumik uagut Sermersuumi illut aamma illoqarfinni avatangiisit oqaluttuarisaanermut attuumassutilit paarilluassavagut.

Najukkami kulturi aneerfissanut attuumassuteqarpoq aamma taamaattumik nunaminertat sukisaarsarfiusinnaasut pingaartitaraavut - illoqarfimmut qanittut aamma asimiittut. Sermersuumi nunaminertat sukisaarsartarfiit kulturimik paasinnittaatsitta ilaattut paarilluarusuppavut

*Paamiuni Augo Lyngip Aqquutaani illoqannginnersaq qorsuusoq.
Foto - Katrine Lauridsen*

C. Nunaminertat sukisaarsarfiit

Kommunimi nunaminertat tunngaviatigut sukisaarsarfittut isigineqartariaqarput - tassunga ilanngullugu asimiinneq. Najukkami innuttaasut soorluttaaq tikeraartuvut inuilaarsuarmiinnissaminnik nuannarisaqartuupput. Tamassuma suli periarfissaanissaa uagut Sermersuumi suli qularnaarumavarput, taamaattumik nunaminertat sanaartorfiusut (illuaqqat aamma takornariarfiit) aamma inuilaarsuup akorngisa oqimaaqatigiissuunissaat qulakkeerseqassaaq. Taakkua tamarmik uagut kommunitisinni inissaqartinneqarput.

Nuup illoqarfiani immikkoortut sanaartorfioqquusaanngitsut illoqariup 51,82%-iatut annertussuseqarput. Ajunngeqaaq, pingaartumik illoqarfiit pingaarnersaannut, kisianni kissaatigaarput nunaminertat sanaartorfioqquusaanngitsut ulluinnarni annermik atorreqarnissaat. Nunaminertat sanaartorfioqquusaanngitsut sukisaarsarfittut atorreqarsinnaasutut pitsaassuseqassapput, aamma qulakkiissavarput sukisaarsarfittut

atorreqarsinnaanngorlugit ineriartortinneqassasut. Nunaminertat sukisaarsarfiit illoqarfimmi akulikitsumik sanaartorfiusumi silaannaliipput aamma timimik aalatitsinissamut, kulturikkut piusunik paasisaqarnissamut, eqqissisimanissamut periarfissiipput minnerunngitsumillu alutorsarfissatut nalituujullutik. Tamakkua tamarmik ulluinnarni atorfissaqartitavut.

Kommunimi illoqarfinni nunaqarfinnilu immikkoortut sukisaarsarfiusinnaasut qulakkeernissaat pingaartitaraarput. Kikkut tamat angerlarsimaffimminnut ungasinngitsumi timimik aalatitsinissamut, eqqissisimanermit aamma eqqarsaqqissaarnissaminnut periarfissaqartinneqassapput. Najugaqatigiiffinnik aamma inissiaqarfinnik ineriartortitsinermi pinggortitaq inissaqartinneqassaaq aamma uagut inuunitsinnik ilusilersuinitinnut tunniusseqataassaaq.

Politikkikkut anguniagaq	Qanoq uuttortaassaagut	SDG	Timitaijissamik pilersarusiorneq
• 2030 nallertinnagu illoqarfimmik nutarsaanissamut aningaasaliissutissanik suliaqartoqassaaq illuutit eriajisariaqartut paarineqarnissaat siunertaralugu.	Tamanna piviusunngorpa? Aningaasaliissutinik qinnuteqaateqartoqarpa - qassit tunniunneqarpat?	11.4	
• 2030 nallertinnagu illoqarfimmi nunaqarfimmi nunaminertat sukisaarsarfiusut 50%-ii sammisaqarfittut imaluunniit sukisaarsarfittut pilersaarutigineqassapput.	Tamanna piviusunngorpa? Qassit piviusunngorpat? Ullumikkut killiffik qanoq ippa?	11.7 3.4	
• 2030 nallertinnagu illoqarfimmi nunaqarfimmi tamani timersornermut atortussat nammineq aaqquissuunneqarsinnaasut pilersinneqassapput.	Sumi /m2-it qanoq annertutigisoq pilersinneqarpa? Atorneqarpat?	11.3 3.4 4.2	
• 2030-nngortinnagu sunngiffimmi neqeroorutit ullutsinnut tulluuttut pisariaqartitanut soqutigisanullu tulluuttut neqeroorutigineqassapput	Kommunip sunngiffimmi neqeroorutai qassinit atorneqarpa? Qassit neqeroorutinik atuisuunngillat...	11.3 3.4 4.2	
• 2030-nngortinnagu meeqqat inuusuttullu 10%-iinit amerlanerit ullormut 1 tiimi aalasassapput.	HBSC	3.4	
• 2030 nallertinnagu klubbinik atuisut 15 %-mut qaffatsinneqassaaq	Atuisut ukiumut agguaqatigiisillugu qassiuppat?		

Kommunimut pilersaarummi suliasaraavut:

- Eqqumiitsuliat imaluunniit kulturimik suliaqarfiit inissaannik immikkoortitsisarpuqut.
- Immikkoortut A & C-it pilersarusiorneqassapput nunaminertanik tamanit uninngaarfissartaqarlutik imaluunniit sammisaqarfissanik orninneqarsinnaasunik peqarlutik.
- Illoqarfimmi sanaartorfioqqusaanngitsut siunnerfilimmik pilersarusiorfigineqassapput timersornermik, timimik aalatitsinermik imaluunniit pinngortitami kulturikkulluunniit misigisaqarfiusinnaasutut siunertaqartillugit.
- Kommunimi tamarmi nunaannarmut pilersaarut nutaaq suliarineqassaaq - Nunaannarmut Pilersaarut
- Sumiiffiit, illoqarfimmi immikkoortortat aamma illuutit kulturikkut oqaluttuarisaanermut pingaarutillit nalunaarsorneqarnissaat qulakkiissavarput

Siunnerfilimmik sulinermi pingartinneqassapput:

- Innuttaasut annermik timimik aalatitsinissaannut periarfissaqartitsissaagut
- Eqqumiitsulionermik kulturimullu attuumassuteqartunik pilersitsisarneq pillugu pilersaarummik suliaqartoqassaaq

Pingaarititaq 5 Attaveqaatit pitsaasut

Kommuneqarfik Sermersooq kommunimi illoqarfiit nunaqarfiillu tikikkuminarnerulernissaat aqqusaarneqarsinnaanerilu pitsaanerulernissaannik sulissuteqarpoq. Nunap immikkoortuini ataasiakkaani pisariaqartitsineq suliniuteqarfigisassallu assigiinngiarput, ataatsimoortumilli tamarmik attaveqaatitigut pitsanngorsaavigineqarnissaat immikkut pingaartinneqarpoq. Tassani pineqarput aqquserngit, kuuffissuit aqputaat, internet allallu.

Illoqarfinni nunaqarfinnilu mikinerusuni aqquserngit qallersorneqarnissaat pingaartinneqarpoq, taamaalillutik ukiumi aputaajaasinnaaneq qulakkeerneqarsinnaammata. Misilittakkat takutippaat aqquserngit qallersorneqarnerisigut ingerlaarfiit kisimik pitsanngortinneqarneq ajortut, sammisanulli allanut ammaassisoqartartoq soorlu sikkilerneq, rulleskøjterneq skateboardernerluunniit aamma periarfissaalersartut tamannalu pingaartumik innuttaasuni inuusunnerusuni nuannaartitsisartoq.

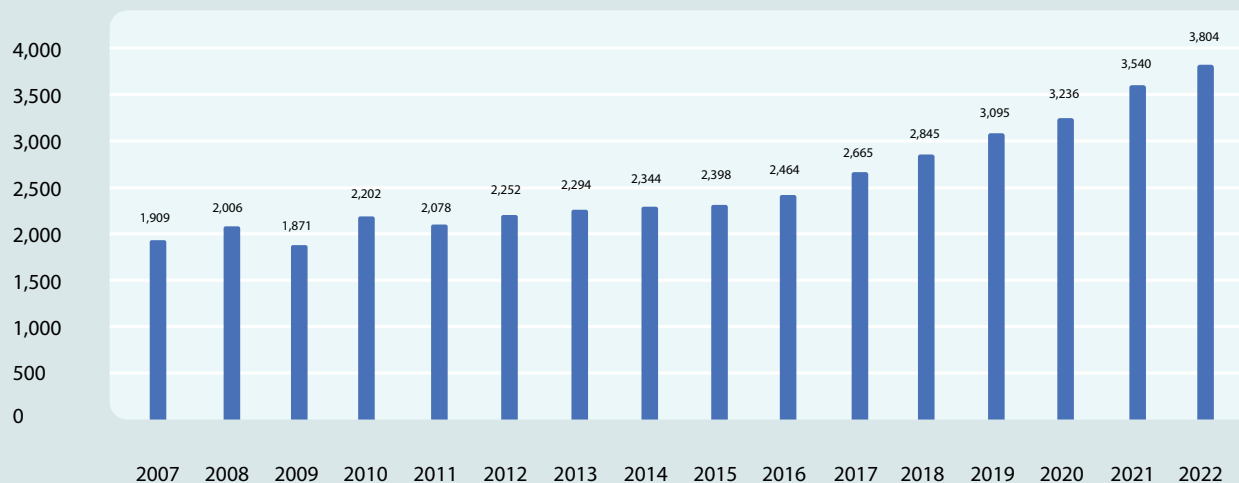
Nuummi biilit amerlassusiat 2007-imiit 2022-mut 99 %-imik qaffariarpoq, naatsorsuutigineqarporlu innuttaasut amerliartorneri malillugit qaffakkiartornissaa. Tamanna illoqarfimmi malugineqarsinnaavoq, biilit angallattut amerlanerisigut biilinnu uningasarfiit imaqarluarnerisigut. Piujuartitsisumik attaveqaateqarnissap qulakkeerneqarnissaa sulissutigissavarput, ataatsimoortumik angallanneq siuarsarlugu, pisuinnarluni angalaarsinnaaneq periarfissillugu kiisalu biilinnu aqquserngit isumatusaartumik ineriartortillugit.

Tassunga atatillugu illoqarfimmi angallannermut atassutillu pillugit paasissutissat erseqqinnerusumik paasissutissiissutigineqartassapput, taamaalilluni aqqusinniornerit aamma pisuinnarnut aqqusineeqqat kikkunnit tamanit tikinneqarsinnaasut pillugit innuttaasunut iluaqutaasumik paasissutissiissutigineqarsinnaammata.

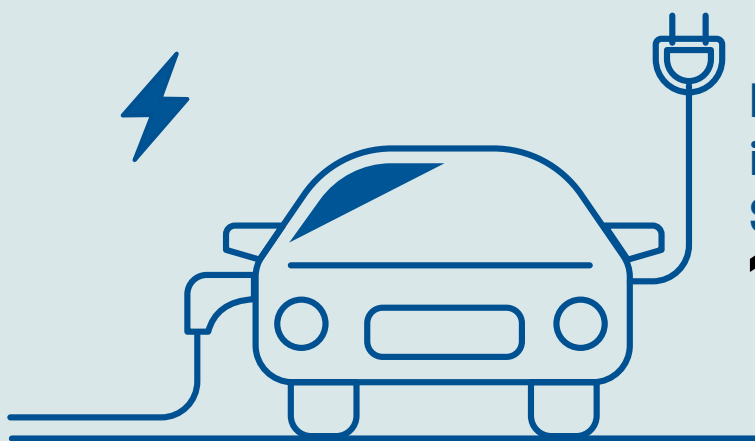

Nuummi inuinnaat biiliisa amerlassusiat

● Nuummi inuinnaat biiliinik nalunaarsuineq

Takussutissiaq 09 - Biilit inuinnarnit pigineqartut amerlassusiat, Nuuk 2007-2022.

**Biilit hybridit aamma
innaallagiatortut amerlassusiat,
Sermersooq 2022**
1.314

Takussutissiaq 10 - Biilit hybrid- aamma innaallagiatortut amerlassusiat, Sermersooq 2022.

Kommunip illoqarfiinut nunaqarfiinullu attaveqaasersuutit pisariaqartitat assigiinngitsut siunniunneqartut .

A. Kommunimi illoqarfiit nunaqarfiillu tamarmik tikikkuminartuunissaasa qulakkeerneqarnissaat

Sermersuumi innuttaasut tamarmik, meeqqat, utoqqaat inuillu innarluutillit, angalasinnaanerat qulakkeerusupparput. Meeqqat atuarfinnut atuarfinniillu toqqissisimallutik ingerlasinnaassapput. Taamaattumik angallannermut pilersaarusiornermi atuarfinnut aqquserngit isumannaatsut qulakkeerneqassapput. Meerartavut inuusuttavullu isumannaatsumik pisullutillu sikkilersinnaassapput, tamanna meeqqat peqqinnissaannut ilikkarnissaannullu pitsaasuummat peqatigitillugulu meeqqat angallannermi isumannaatsuunissaannut pilersitseqataassamat.

Innuttaasuvut piginnaasakillisimasut illoqarfigisaminni nunaqarfigisaminniluunniit sapinngisamik namminneerlutik nikerarsinnaassapput, atortorissaaruteqarfiit soorlu pisiniarnissaq peqqinnissaqarfillu tikissinnaassavaat. Taamaattumik illoqarfiup nunaqarfiillu qeqqaniittut sapinngisamik alloriusaqartinneqassanngillat iserfigeriaannaallutillu, kikkunnit tamanit toqqissilluni ajornaquteqanngitsumillu ingerlaarfigineqarsinnaassapput.

B. Angallanneq

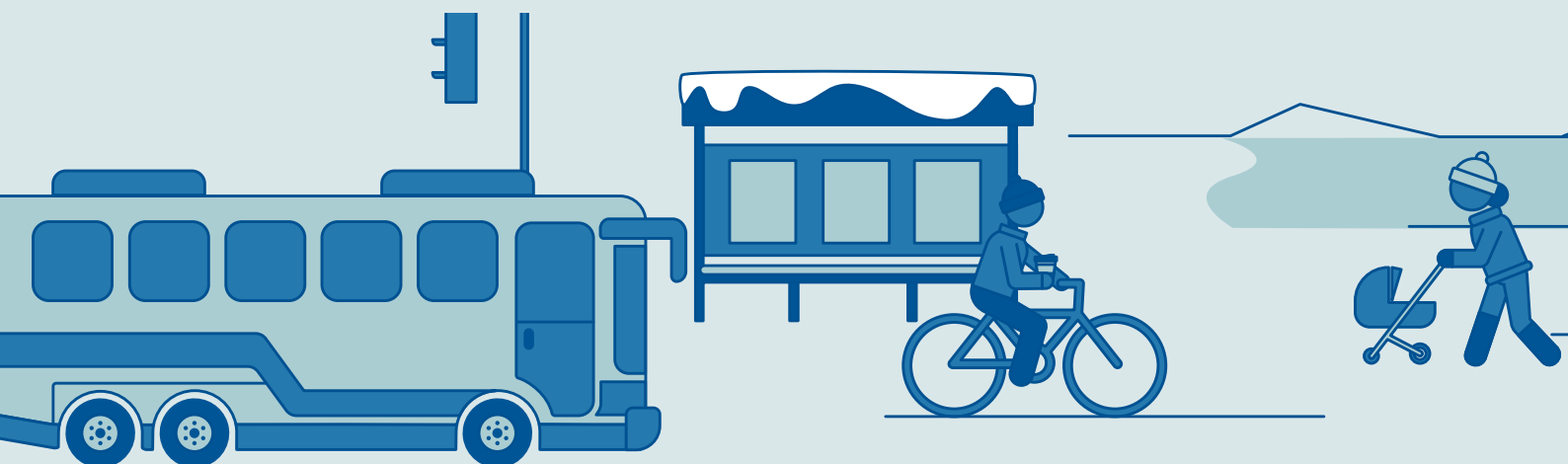
Mingutsitsinnginnerulernissamut allanngoriartortitsinerup ilaatut biilit uninngatiinnarnissaat orniginarnerulersissavarput. Taamatut iliussaagut pitsaasunik aqqusineeraliornikkut Nuummilu pisortat kikkunnut tamanut ingerlassissutaasa ajornannginnerusumik atorpeqarsinnaasunngortinneqarnerisigut. Angerlarsimaffimmiit suliffimmut pisortat angallassissutaat ilaaffigissallugit ajornannginnerussapput. Sila qanorluunniit ikkaluarpat, meeraqaraanni kisimiillutik ingerlaartussanik, pitsorluttuugaluaraanniluunniit.

Sermersuup attaveqaatinut pitsaasunik tunngaveqarnissaq qulakkeermavaa, aqqusineeqqat, aqqusernup sinaatigut aqqusineeqqanik bussinullu ingerlaarfissanik periarfissaqartitsisumik illoqarfimmik inoqarfimmillu ataqatigiissitsisunik. Ingerlaarfiit isumannaallisagaassapput sumiiffimmiit pineqartumi pisariaqartinneqartumik qaammaqqusersorneqarsimassaaq. Sikkilertut pisuinnaallu ukioq naallugu isumannaatsumik ingerlaarsinnaassapput.

C. Imikoorut, kuuffissuit kusserngillu

Sermersuumi imartarput illersorumavarput aniatinneqartut mingutsitsinnginnerusut aniatinneqarnissaannik qulakkeerinikkut. Igitat kussinerniit imaanut kuutsinneqannginnissaat qulakkiissavarput aamma imikoorutip sapinngisamik salinneqartarnissaa. Kusserngit illoqarfimmiittut atuuffissaqarput, kisianni aamma kusanartutut iluarisimaarnartutullu siunertaqarput. Pinnguarnernut ilikkagaqarnernullu qitiusinnaapput imaluunniit illoqarfimmut kusassaataasinnaapput kuuppalaarlutik naasoqarlutillu.

Innuttaasunut tunngatillugu peqqissuutinnissamut tunngasut pitsaanerulersinneqarnissaat Sermersuup sulissutigivaa, kisianni aamma tassani inoqarfiit ataasiakkaat periarfissaat aamma assigiinngiiaarput. Nutaanik inissialiorangatta kuuffissuit annertusarniartassavagut taamaalilluni sapinngisamik amerlanerpaat kuuffissuarnut attavilersinnaaniassammata. Sumiiffinni suli imaartakkanik anartarfeqartuni sapinngisamik eqqiluissaarnermut tunngasut pitsaasuunissaat qulakkeerumavarput. Tamanna najugaqartunut suliffimmilu sulisunut atuuppoq.

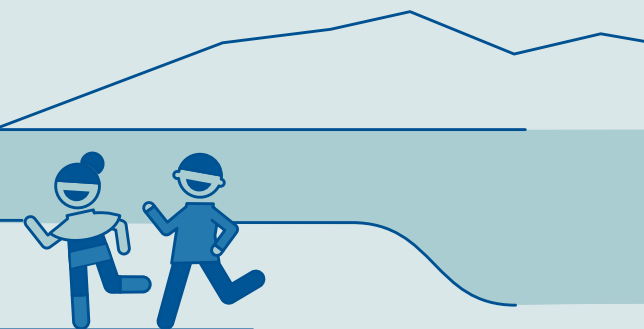
Politikkikkut anguniagaq	Qanoq uuttortaassaagut	SDG	
<ul style="list-style-type: none"> 2030 nallertinnagu illoqarfinni nununaqarfinnilu pisortat illuutai tamarmik portulinertaqanngitsunik isariaqalersimassapput 	Ullumikkut qassit amigaataappat?	10.2 11.7	Timitaliinissamik pilersaaruisiorneq
<ul style="list-style-type: none"> 2030 nallertinnagu atuarfinniit/nut ulluuneranilu neqeroortigineqartuniit/nut aamma qitiusumik eqiteruffiusuniit/nut, bussit unittarfii ilanngullugit, aqqusineeraqassaaq nalunaarsorsimasunik. 	Ullumikkut aqqusineeqqat nalunaarsorsimasut qassit pigivagut? Pilersaarummi sumut killippugut? (sanaartorneq/ missingersuutit il.il.)	11.2	
<ul style="list-style-type: none"> 2030 nallertinnagu kommunimi aqqusineeqqat qaammaqqutillit 20%-imik amerlisimassapput 	Ullumikkut qassiuppat? Suna siuariaataava?	11.7	
<ul style="list-style-type: none"> 2030 nallertinnagu illut najugaqarfiusut Tasiilami kuuffissuarnut attavilerneqarsimasut 10 %-imik qaffariaateqarsimassapput 	Ullumikkut qassit attavilersimappat? Qanoq iliortoqassava amerlanerusut attavilerneqassappata?	6.2	
<ul style="list-style-type: none"> 2025 nallertinnagu illoqarfinni nunaqarfinnilu tamani internetsimut attaveqaatit pitsaanerulersimassapput 	Qanoq pitsaanerulersinneqarpa? Qanoq iliortoqassava pitsaanerulersikkumallugu?	9c	
<ul style="list-style-type: none"> Ittoqqortoormiini nunap kissassusaanik nukissiuutunik atuinissamut periarfissanik misissuineramik aallartitsineq 	Pilersaarummi sumut killippugut?	7.2	

Kommunimut pilersaarummi suliassagut:

- Qitiusumik kiffartuussiviusuni inunnut innarluutilinnut uninngasarfeqarnissaa qulakkiissavarput (assersuutigalugu: Ulluinnarni nioqqutissanik pisiniafiit, atuagaateqarfik allallu)
- Aqquserngit aqqusineeqqaallu qallersukkat pilersaarutigivagut taakkulu silissutsimikkut aputaajarneqarsinnaassapput.
- Pilersaarutigineqarpoq inissiaqarfiit tamarmik pisortat angallassissutaannut pitsaasunik attavilernissaat
- Biilinit uninngasarfinni biilinit innaallagiatortunut immiissutit amerlassusissaannut piumasaqaat qaffassavarput.
- Immikkoortuni najugaqarfiusuni immikkoortunik atugassiissaagut nukimmut ataavartumut atortunik inissiviusinnaasunik.
- Tasiilami Ittoqqortoormiini silissuissami mittarfinnut nunaminertanik atugassiineq.

Siunnerfilimmik sulinermi pingartinneqassapput:

- Biilinit uninngatitsivinnut akileraarusersuinissaq/- nalunaarut suliarineqassaaq
- Nuummi angallannerpaaffiup nalaani atuuttussamik iluaqutaasinnaasumik angallannermut ileqqoreqqusaq suliarineqassaaq
- Imikoq pillugu pilersaarutip nutarternera
- Imikoq pillugu pilersaarummi nutarterineq, illoqarfinni nunaqarfinnilu kuuffissuarnik aqquteqanngitsunik aqqiissutit ilanngullugit.

Pingaarititaq 6 Ataatsimoornerit pitsaasut

Ataatsimoornerit assigiinngitsorpassuupput ass. suliffimmi ataatsimoornerit, atuarfimmi klasseqatit, ilaqqat, timersornermi holdit, attaveqarfiit il. il. Amerlanerit atugarissaarnissamut ineriartornissamullu ataatsimoortuni peqataanissaq pisariaqartittarpaat. Pikkorissarnissamulli peqataanissamut tamanut ajornanngitsuinnaanngilaq. Sermersuumi ataatsimoornerit atugarissaarnermut sunniuteqartunut peqataarusuttunut tamarmik periarfissaqarnissaat qulakkeerneqassaaq.

Ataatsimoornerit atugarissaarneq ineriartornerlu suliffeqarfimmut peqatigiiffinnullu aamma atuuppog. Iisimasani avitseqatigiinnikkut suleqatigiinnikkullu suliffeqarfiit, peqatigiiffiit inuillu ataasiakkaat ineriartorsinnaapput. Tamanna pingaartumik mingutsitsinngitsumi ataatsimoorussatsinni pingaaruteqassaaq.

Kommunitut suliffeqarfittut Sermersuumi kommunimi sulianut peqataatitsinerit sulii suliaragut tamanillu tusarniaanerit qulakkeerlugit. Inuiaqatigiinneq pitsaasoq nukittuumik ataatsimoorinnikkut tamatta pilersittarparput. Taamaattumik Sermersooq suliffeqarfiussaag nukittoog tatiginartorlu.

4 ILINNIARTITAANEQ
PITSAASSUSILIK

8 SULIFFIIT NAAPERTUUTTUT
ANINGAASARSIORNIKKULLU
SIJARIARTORNEQ

16 EQQISSINEQ,
NAAPERTUILLUARNEQ
SULLISSIVILLU
QAJANNAATSUT

17 SULEQATIGIINNINKKUT
ANGUNIAGAQRNEQ

*Inooqataaneq aningaasaqarnerlu pillugit suliffeqarfik
Siu Tsiup siunertaraa sammisassaqtitsineq annerusooq
peqataaffigissallugu aamma Nunatsinni piujuartitsineq -
nunap ilaani aamma najukkami.
Foto - Siu-Tsiu / Nivikka Witjes*

A. Inooqatigiinnikkut ataatsimoorneq

Inooqatigiinnikkut ataatsimoornermi peqataanissaq ajornarsinnaavoq. Innuttaasut utoqqaat najugarisaminniit aninissamik ajornartitsisut tassuuna unammillernarsinnaasarput. Ulluuneranilu paaqqinnittarfinni sulisut amigaatigineqarput. Utoqqaat illuata ulluuneranilu paaqqinnittarfiit ataatsimoornerulerneranni unammillernartut aaqqiivigineqarsinnaapput. "Meeqqueriviit utoqqarnut utoqqaat illuanniittunut aalajangersimasumik pulaartalissapput. Utoqqaat nukittuut meeqqerivinnut meeqqallu atuarfiinut pulaartartuussapput. Meeqqueriviit utoqqaallu illui imminnut atatillugit imaluunniit imminnut qanittumi inissineqarsinnaanerit iluaqutissartaqarnerisooq misissorneqartariaqarpoq. Ataatsimut isigalugu sunneeqatigiissinnaaneq suliassaqarfinni assigiinngitsuni ajornannginnerussaaq aamma nammineq piumassuseq malillugu sulumassuseqarneq.

Init tamanit atorineqarsinnaasut inooqatigiinnikkut ataatsimoorfiusinnaassapput. Piffinniissapput allanik naapitsivigisinnaasatsinni, tassani inuuneq ingerlalissaaq attaveqarnerillu nutaat pilissallutik. Taamaattumik illut akornanni toqqissisimanartumik inuusoqarnissaa qulakkiissavarput, inip aaqquissuunneranut qullilersugaaneranut avatangiisaanullu piumasaqaatitalimmik.

B. Suleqatigiinneq

Pisortat namminersortullu suliffeqarfiutaat ataqtigiipput akornannilu suleqatigiinneq ataatsimut ineriartornermik nukittorsaasinnaavoq. Sermersuumi sumiiffimmi inuussutissarsiornermut nukittunerusumik attaveqalerusuppugut, isumalinnilu suleqatigiikkusulluta. Tamanna aamma kommunip illoqarfinni nunaqarfinnilu atuarfiinut tunngatillugu atuuppoq, taakku arlalitsigut soorlu suliatigut, kulturikkut timersornikkullu aqqissuussinernik paarlaasseqatigiittarnissamut iluaqutaasinnaavoq, nunap immikkoortuini assigiinngitsuni annerusumik paasinarnersitsissammat.

Pingaartumik mingutsitsinnginnissamut allanngoriartortitsinerup iluani aamma ilinniartitaanermut tunngasuni, ataatsimoorangatta nukittunerulertarpugut.

Atuarfiit inuussutissarsiornerullu akornanni qaninnerusumik attaveqatigiinneq ineriartortinneqassaaq, inuusuttut ingerlavissaannut sapinngisamik ilinniarnissamut kajumissaarumallugit. Tamanna suliffeqarfiit suleqatigineratigut pissaq, suliffimmik misiliinissamut inissaqartitsinerulernikkut, ersarinnerulernikkut, atuarfimmi skemani nalinginnaasunik piginnaasaqarnikkut aamma suliffeqarfiit atuartitsinermi suliani aalajangersimasuni peqataanerisigut.

Kommune assersuutaalluassaaq aamma suleqatigisatsinnut nioqqutinillu piniartarfinnut piumasaqartassaagut, qulakkeerumallugu mingutsitsinngitsunut nuunniarnitsinnut tunngasut pillugit. Tamanna ingerlatsinermi taamatullu siunissami suliassat ineriartornerini aamma atuuppoq

Qeqertarsuatsiaani innuttaasunik ataatsimiittisineq 2022.

C. Peqtaatitsineq

Kommunimi ukiorpassuarni innuttaasunik suliffeqarfinnillu peqataatitsineq pitsaanerusoq anguniarlugu sulissutigaarput. Peqataatitsiniarluni isaavik Kommuneqarfiga pilersinnikuurput, kikkulluunniit innuttaasut siunnersuuteqarsinnaallutik aammalu peqataatitsilluni suliniutit ingerlassinnaavagut. Taamaaliornikkut innuttaasut aalajangiisartullu akornanni qaninnerunissaq qulakkeerumallugu aammalu innuttaasut ulluinnarminni atukkaminut aalajangeeqataatikkumallugit.

Sumiiffimmi suliffeqarfinnut suli attaveqarnerulertoqassaaq. Tamanna suliatigut attaveqatigiinnikkut pissaaq, tassani attaveqatigiinnerit suleqatigiinnerillu aallaaveqassapput. Kommuniorusuppugut ikiuuffigisinnaasatsinnik unammillernartunik pisariaqartitanillu tusarnaarsinnaasut.

Politikkikkut anguniagaq	Qanoq uuttortaassaagut	SDG
<ul style="list-style-type: none"> Sumiiffimmi suliffeqarfiit kommunillu akornanni suleqatigiiffillortoqassaaq 	Taamaaliortoqarpa? Ukiumut qasseriarluni suleqatigiiffinni ataatsimiittoqarpa aamma pulaartoqarpa?	17.17
<ul style="list-style-type: none"> 2025-nngortinnagu atuarfiit inuussutissarsiernerullu akornanni suleqatigiinnermik pilersitsisoqassaaq suliffimmik misiliinissamat inissaqarnerulernissaq qulakkeerumallugu. 	Taamaaliortoqarpa? Ilinniarneq eqqarsaatigalugu sunniuteqarpa?	8.6
<ul style="list-style-type: none"> 2025-nngortinnagu sumiiffimmi inuussutissarsiortut atuarfinni saqqummiisarneri ilusilersorneqassapput 	Taamaaliortoqarpa? Ukiumut aqqissuussinerit qassit?	17.17 4.1 4.3
<ul style="list-style-type: none"> 2025-nngortinnagu ukiumut naammagisimaarinninnermut misissuinerit aallartinneqassapput, tassani innuttaasut inuussutissarsiortuullu ilaatinneqassallutik. 	Taamaaliortoqarpa? Qanoq uatsinnut kinguneqassava?	17.17
<ul style="list-style-type: none"> 2030 nallertinnagu kommunimi illoqarfiit nunaqarfiillu akornanni suliatigut, kulturikkut aamma timersornernik paarlaasseqatigiittoqartarsinnaanera periarfissaalissaq 	Ingerlanneqarpa? Qanoq uatsinnut kinguneqassava? Ukiumut aqqissuussinerit aamma peqataasut qassit?	4.3 11.4
<ul style="list-style-type: none"> 2030 nallertinnagu kommunimi nammineq piumassutsimik sulineri suut periarfissaaneri pillugit ataatsimoortumik attaveqatigiiffiusinnaasumik pilersitsisoqassaaq 	Ingerlanneqarpa? Qanoq uatsinnut kinguneqassava?	11.3

Kommunimut pilersaarummi suliasaraavut:

- Suliniutini anginerusuni pingaartumik §45a pilersaarusiornissamat qinnuteqaatit ataatsimoornerup pinngornissaata ineriartornissaatalu inissaqartinnissaa qulakkeerneqassaaq.
- Suliniutini anginerusuni immikkoortunilu ineriartortuni assigiinnginneq qitiutinneqassaaq allaanerunerlu inissaqartinneqarluni.
- Suliffeqarfinnut utoqqarnut inissianit/ utoqqaat illuinik imminnut qanittunut nunaminertanik atugassiisoqassaaq Utoqqaat illui meeqqeriviillu imminnut qanitsillugit nunaminertanik immikkoortitsisoqassaaq, ataatsimoorsinnaalerniassammata.

Siunnerfilimmik sulineri pingaartinneqassapput:

- Paasissutissat kommunimeersut innuttaasunut tamanut, digitalikkut pinissaanut periarfissaq qanoq ikkaluarpataluunniit, apuunneqartarnissaat qulakkeerlugu
- Politikkikkut allaffissornikkullu aalajangiinnermut suleriutsimut paasissutissanik pisinnaaneq

Kukkunersiuisut aalajangiinerat

Ingerlatsivik naliliivoq kommunimut pilersaarummi ineriartortitsinermut periusissat kommunip pingaarnertut ineriartortitassatut anguniagaanik ikorfartuisuusut, kisianni suliassami aggersumi immikkoortut qitiutitassat aamma suliniutigineqartussat nutaat ilanngunneqarnissaat eqqarsaatigineqartariaqartoq. Ingerlatsivimmit innersuussutigineqarportaaq, pingaartitat pingasuusut piujuartitsinermut tunngasut; isumaginninneq, aningaasaqarneq, silap pissusaalu tunngavigineqartariaqartut.

Pilersaarusiornermut periusissiaq 2023 Kommunalbestyrelsip akuersissutigaa kommunimut pilersaarutip ilaa nutarterneqassasoq aalajangerlugu. Ineriartortitsinissamut tunngaviumik periusissiat attanneqassapput, nutaanillu pingaartitanik suliniuteqarfiusussanillu piujuartitsiumik ineriartortitsinermut tunngatillugu pingaartitanik pingasunik attuumassutilinnik eqqarsaatersuuteqaqqittoqassaaq. Najugaqarfinnut ataasiakkaanut najukkami tunngavilinnik ineriartortitsinissamut anguniakkat pingaartinneruneqassapput.

Takussutissiaq 02 - FN'p nunarsuarmut anguniagai Pilersaarutinut periusissiaq 2023-mut anguniakkani pingaarnertut atorneqarnerat.

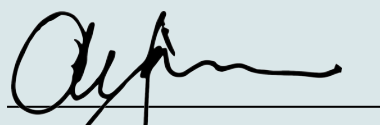
Akuerineqarnera

Pilersaarusionermut periusissiaq 2023 – Sermersooq najugaqarfigalugu pitsaasoq ataatsimiinnermi ulloq 3. oktobari 2023-mi kommunalbestyrelsimut inaarutaasumik akuersissutigineqarpoq.

Kommuneqarfik Sermersooq ulloq 10.10.2023

Avaaraq Olsen
Borgmesteri

Ole Jakobsen
Kommuna direktøri

Pilersaarusionermut periusissiaq inaarutaasumik atuutilersutut ulloq 16. oktobari 2023 tamanut saqqummiunneqassaaq.

 KOMMUNEQARFIK
SERMERSOOQ

Kuussuaq 2, 3900 Nuuk, Grønland